КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
УЛУТТУК СТАТИСТИКА КОМИТЕТИ

Кыргыз Республикасында 2009-жылы эл жана турак жай фондун каттоо

I КИТЕП

Калктын негизги социалдык-демографиялык мүнөздөмөлөрү жана турак жай бирдиктердин саны

Бишкек 2009

Калктын негизги социалдык-демографиялык мүнөздөмөлөрү

жана турак жай бирдиктердин саны

Редакциялык-басмалык кеңеш:

Төрага - О. Абдыкалыков
Мүчөлөрү: - Д. Байжуманов
- Н. Түлөгабылов
- А. Осмоналиев
- А. Ким
- К. Койчуманова
- Р. Плесовских
- Ч. Турдубаева

Ушул басылмага байланыштуу маалыматтар боюнча төмөнкү дарекке кайрылыңыздар:
Бишкек ш., **Фрунзе көчөсү, 374**
телефон: 996 (312) 324641
факс: 325604
e-mail: nsc_mail@stat.kg
интернет: www.stat.kg
Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети
Эл жана турак жай фондун каттоо бөлүмү

Бул статистикалык жыйнакта Кыргыз Республикасынын 2009-жылдагы эл жана турак жай фондун каттоонун жыйынтыктары боюнча калктын негизги социалдык-демографиялык мүнөздөмөлөрү жана турак жай бирдиктердин саны жөнүндө маалыматтар көрсөтүлдү.

Жыйнак өлкөнүн аймагы боюнча калктын саны жана жайгашышы, анын жыныстык-куракттык жана улуттук курамы, тилди билүү, никелик абалы, калктын киреше булактары, ошондой эле калктын миграциясы жана үй чарбалардын турак жай шарттары жөнүндө маалыматтарды камтыйт.

Бул жыйнакта жарыяланган маалыматтар алдын ала чыгып жатат жана мындан ары дагы такталышы мүмкүн.

Кийинки басылмаларда эл жана турак жай фондун каттоонун жыйынтыктары - калктын географиялык, демографиялык, экономикалык жана социалдык белгилери, тышкы жана ички миграциясы, үй-бүлөлөрдүн жана үй чарбалардын белгилери, турак жай белгилери жөнүндө толук маалыматтар камтылып, өзүнчө китеп болуп басылып чыгат.

Статистикалык маалыматтарды жалпы маалымдоо каражаттарына жана илимий эмгектерге, маалымат тармактарына, кагазда, магниттик жана башка колдонуучуларга таратканда пайдалануучулар алардын булагын көрсөтүүгө милдеттүү (Кыргыз Республикасынын «Мамлекеттик статистика жөнүндө» Мыйзамынын 17-статьясы). Кайталап басып чыгарууга, которууга жана үзүндүлөрдү колдонууга, анын кайдан алынган булагын көрсөтүү жолу менен гана уруксат берилет.

М А З М У Н У

I	**Кириш сөз**	5
	№1-карта. Кыргыз Республикасынын райондор жана шаарлар боюнча административдик-аймактык түзүлүшү	6
	№2-карта. Кыргыз Республикасынын райондор боюнча калкынын жыштыгы	7
II	**Кыргыз Республикасынын административдик-аймактык түзүлүшү**.........	8
III	**Калктын негизги социалдык-демографиялык мүнөздөмөлөрү жана турак жай бирдиктердин саны**..	8
IV	**Публикациялык таблицалар**	24

1-таблица. Кыргыз Республикасынын административдик-аймактык түзүлүшү

1.1. ААБОТ мамлекеттик классификаторуна ылайык Кыргыз Республикасынын административдик-аймактык түзүлүшү...............	24
1.2. Иш жүзүндөгү жайгашкан жери боюнча кыштактардын (айылдардын) саны жөнүндө маалыматтардын ААБОТ мамлекеттик классификаторуна шайкеш келбегендиги жана анын себептери	24

2-таблица. Калктын саны жана алардын жайгаштырылышы

2.1. Аймактар боюнча шаардык жана айылдык болгон калктын саны жана анын жалпы санындагы салыштырма салмагы..........................	25
2.2. Аймактар боюнча шаардык жана айылдык туруктуу калктын саны жана анын жалпы санындагы салыштырма салмагы.........................	25
2.3. Чөлкөмдөр боюнча шаардык жана айылдык болгон калктын жана туруктуу калктын саны	26

3-таблица. Жынысы жана курагы боюнча калктын болгон жана туруктуу саны

3.1. Жынысы жана аймактар боюнча калктын болгон жана туруктуу (убактылуу жашаган жана убактылуу жок болгондордун) саны	29
3.2. Жынысы жана аймактар боюнча шаардык жана айылдык туруктуу калктын саны	30
3.3. Аймактар боюнча шаардык жана айылдык туруктуу калктагы эркектер менен аялдардын салыштырма салмагы	31
3.4. Жынысы жана курактык топтор боюнча шаардык жана айылдык туруктуу калктын саны	32
3.5. Курактык топтор боюнча туруктуу калктагы эркектер менен аялдардын салыштырма салмагы	33
3.6. 2009-ж. жашаган жерлеринде убактылуу жок болгон калктын жок болгондуктарынын себептери, убактысы жана барган жери боюнча бөлүштүрүү	34
3.7. 2009-ж. убактылуу жашаган калктын туруктуу жашаган жеринде болбогондуктарынын себептери, убактысы жана орду боюнча	

бөлүштүрүү... 35

4-таблица. Улуту жана тили боюнча туруктуу калктын саны

4.1. Айрым улуттар боюнча туруктуу калктын саны ………………… 36

4.2. 2009-ж. айрым улуттар жана эне тили боюнча туруктуу калктын саны……. 37

4.3. 2009-ж. айрым улуттар жана экинчи тилди билүү боюнча 15 жаш жана андан улуу курактагы туруктуу калктын саны …… ………….. 38

5-таблица. Калкка билим берүү

5.1. Билим деңгээли боюнча 15 жаш жана андан улуу курактагы туруктуу калктын саны………………………… .. 39

5.2. Жынысы боюнча 15 жаш жана андан улуу курактагы туруктуу калктын билим деңгээли ………….. 40

6-таблица. Калктын киреше булактары жана иштеген иши

6.1. Жашоо каражаттарынын негизги булактары боюнча 15 жаш жана андан улуу курактагы калк…………………………………………. 41

6.2. Экономикалык ишмердиктин түрлөрү боюнча 15 жаш жана андан улуу курактагы иштеп жаткан калк …………………………… 42

7-таблица. Жынысы жана никелик абалы боюнча 15 жаш жана андан улуу курактагы калк

7.1. 2009-ж. жынысы жана никелик абалы боюнча 15 жаш жана андан улуу курактагы туруктуу калктын саны ………………………... 45

7.2. 1999-2009-жж. жынысы жана никелик абалы боюнча 15 жаш жана андан улуу курактагы туруктуу калктын саны …………………….. 45

8-таблица. Үй чарбалар жана үй-бүлөлөр

8.1. Аймактар боюнча шаар жана айыл жерлериндеги үй чарбалардын саны………………………………………………………………… 46

8.2. Аймактар боюнча шаар жана айыл жерлериндеги үй-бүлөлөрдүн саны…………………………………………………………………. 47

9-таблица. 2009-ж. калктын турак жай бирдиктери жана турак жай шарттары

9.1. Типтери боюнча турак жайлардын саны...................................…... 48

9.2. Адаттагы турак жайлардын абалы..........…………………………… 48

9.3. Ээлеген турак жайлардын типтери боюнча үй чарбалары…………..… 49

V Методологиялык принциптер.. 50

VI Шарттуу белгилер жана кабыл алынган кыскартуулар 53

Кириш сөз

Бул жыйнакта Кыргыз Республикасынын 2009-жылдагы эл жана турак жай фондун каттоонун жыйынтыктары боюнча алынган Кыргыз Республикасынын административдик-аймактык түзүлүшү, калктын негизги социалдык-демографиялык мүнөздөмөлөрү жана турак жай бирдиктердин саны жөнүндө маалыматтар, ошондой эле мурдагы эл каттоолордун айрым маалыматтары көрсөтүлдү. Жыйнактагы бардык көрсөткүчтөр туруктуу калк боюнча берилди, ал эми болгон калк жөнүндөгү маалыматтар 2.1, 2,3, 3.1-таблицаларда чагылдырылды.

Жыйнак Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитетинин төрагасы О.Абдыкалыковдун жетекчилиги астында жана Улуттук статистика комитетинин кызматкерлери Д.Байжуманов, А.Осмоналиев, Н.Түлөгабылов, Г.Мурсабекова, В.Мамаева, Л.Торгашева, Т.Абубакирова, К.Койчуманова, Н.Карашева тарабынан даярдалды.

Тематикалык карталар Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитетинин Башкы Эсептөө Борборунда даярдалды.

Бул жыйнак, Улуу Британиянын Кыргыз Республикасындагы Эл аралык кызматташтык боюнча департаментинин (DFID) финансылык каражаттарынын эсебинен чыгарылды.

КР Улстаткомитети ушул басылманы даярдоого, эл каттоону өткөрүүгө финансылык жардам жана кеңеш берген Кыргыз Республикасындагы БУУнун Калк Фондусунун кызматкерлерине ыраазычылык билдирет (ЮНФПА).

Бул жыйнак кыргыз, орус жана англис тилдеринде даярдалды.

Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети Кыргыз Республикасынын 2009-жылдагы эл жана турак жай фондун каттоонун жыйынтыктарын иштеп чыгуу жана басылмаларды даярдоо боюнча иштердин календарлык планына ылайык төмөнкү тематика боюнча жыйнактарды чыгарууну пландаштырат:

		Чыгаруу мөөнөтү[1]
I китеп	**Калктын негизги социалдык-демографиялык мүнөздөмөлөрү жана турак жай бирдиктердин саны**	IV квартал 2009-ж. декабры
II китеп 1 - бөлүк	**Кыргызстандын калкы**	I квартал 2010-ж.
III китеп (Ч серия)	**Кыргыз Республикасынын чөлкөмдөрү**	II - III квартал 2010-ж.
	Р1 Баткен облусу	
	Р2 Жалал-Абад облусу	
	Р3 Ысык-Көл облусу	
	Р4 Нарын облусу	
	Р5 Ош облусу	
	Р6 Талас облусу	
	Р7 Чүй облусу	
	Р8 Бишкек ш.	
	Р9 Ош ш.	
II китеп 2 - бөлүк	**Кыргыз Республикасынын калкынын экономикалык активдүүлүгү жана иштеген иши**	III квартал 2010-ж.
II китеп 3-бөлүк	**Кыргыз Республикасынын калкынын миграциясы**	III квартал 2010-ж.
IV китеп	**Кыргыз Республикасынын турак жай фонду жана калктын турак жайынын шарттары**	IV квартал 2010-ж.
V китеп	**Кыргыз Республикасынын үй чарбалары жана үй- бүлөлөрү**	IV квартал 2010-ж.

[1]*Жыйнактардын чыгуу мөөнөттөрү шарттуу түрдө белгиленди, анткени алар чыгуучу маалыматтар программасынын таблицалары даяр болгондо басылат*

№2 - карта

Кыргыз Республикасынын калкынын райондор боюнча жыштыгы

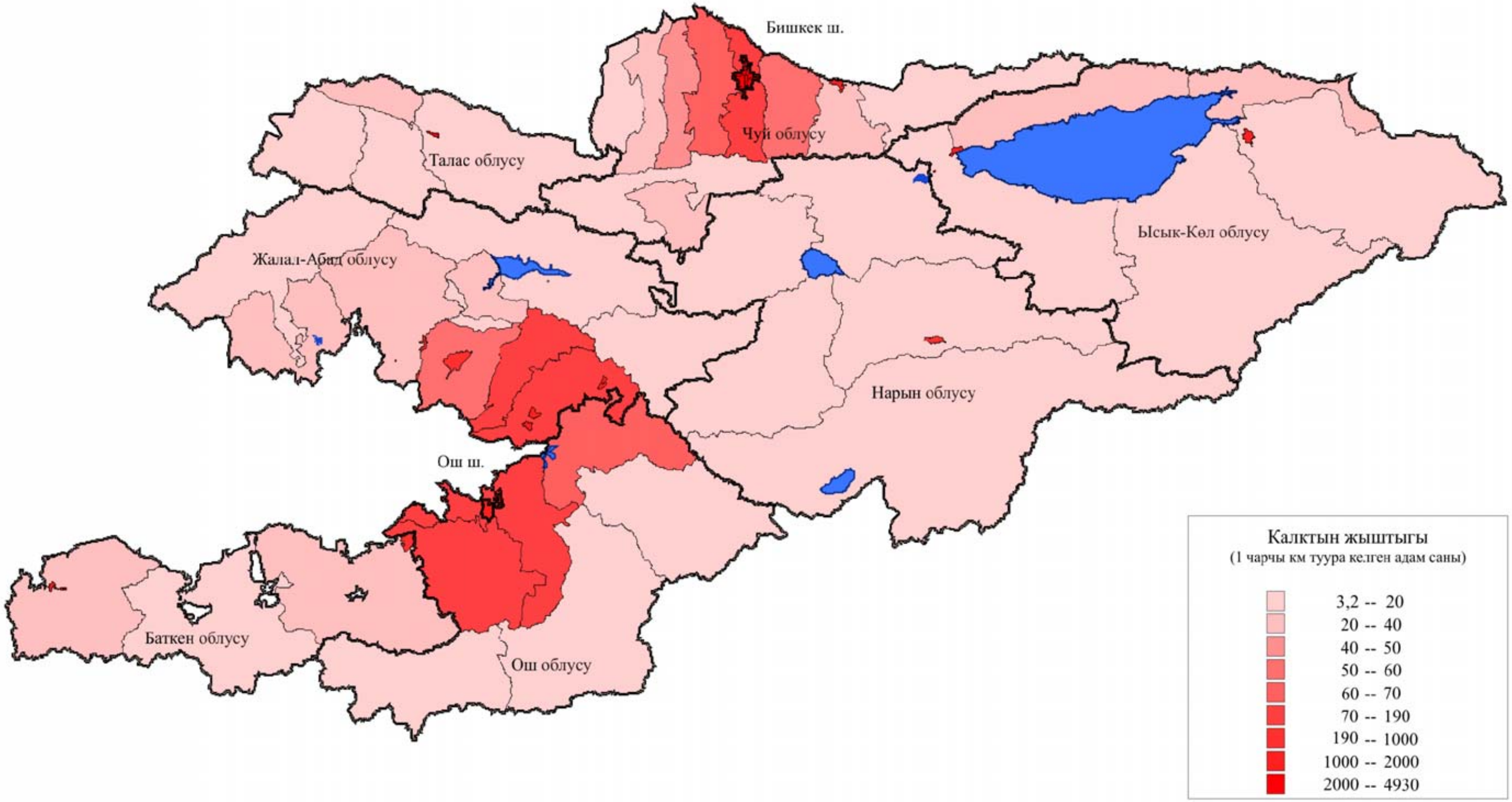

II. КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН АДМИНИСТРАЦИЯЛЫК-АЙМАКТЫК ТҮЗҮЛҮШҮ

Кыргыз Республикасынын административлык-аймактык түзүлүшү

Кыргыз Республикасы 7 облустан жана республикалык маанидеги 2 шаардан турат (өлкөнүн борборун кошкондо), ар бир облус өз курамына райондорду жана облустук маанидеги шаарларды камтыйт, райондорго райондук маанидеги шаарлар, шаарчалар, поселоктор жана айылдык округдар кирет, алар, өз кезегинде, айылдык калктуу пункттарды бириктирет (№1-карта).

Акыркы он жылдын ичинде административлык-аймактык түзүлүш маанилүү өзгөрдү. Өлкөнүн административлык-аймактык түзүлүшүн жакшыртуу максатында жана Кыргыз Республикасынын 2003-ж. 11-июнундагы №97 «Ош шаарынын статусу жөнүндө» Мыйзамына ылайык Ош шаары республикалык маанидеги шаардын статусун алды.

Шаардык жана айылдык жерлердин структурасы кыйла өзгөрдү. Мисалы, мурда айылдык жерлер болуп эсептелген Баткен, Исфана, Кербен азыр шаар болуп аталды. Бишкек шаарынын тегерегиндеги, административлык чектен тышкары курулган жаңы турак жай массивдери да борборго тиешелүү деп эсептелди.

Республиканын шаардык калкы 25 шаарда жана 28 шаарчаларда, тактап айтканда, 53 шаар жеринде жашайт. Шаардык калктын 90 пайызынан көбү шаарларда, калган бөлүгү шаарчаларда жашайт. Айылдык калк 440 айылдык округдарда (жергиликтүү коомчулуктарда) жашайт, алар жер-жерлерде жайгашкан 1834 айылдарды камтыйт (1.1-таблица).

Эл каттоонун жыйынтыктары көрсөткөндөй, айылдар иш жүзүндө болгону «Кыргыз Республикасынын административлык-аймактык бөлүнүшүнүн объектилерин жана аймактык бирдиктерин белгилөө тутуму» мамлекеттик классификаторуна (ААБОТ) шайкеш келбейт. Ошол себептен, табигый кырсыктардын натыйжасында же инфраструктуранын жоктугунан жана алыстыгынан 23 айыл өз жеринде жайгашкан жок. Азыркы учурда бул жерлер малдын жайыты катары колдонулат. Мындан тышкары, жер-жерлерде административлык-аймактык бөлүнүшү жүргүзүлүп жатканда, 15 айыл башка айылдардын курамына, өзүнүн, же болбосо башка айылдык округдун курамына кирди (1.2-таблица).

IV. КАЛКТЫН НЕГИЗГИ СОЦИАЛДЫК-ДЕМОГРАФИЯЛЫК МҮНӨЗДӨМӨЛӨРҮ ЖАНА ТУРАК ЖАЙ БИРДИКТЕРДИН САНЫ

Калктын саны жана жайгаштырылышы

Кыргыз Республикасы өз аймагы боюнча калктын тең эмес жайгашуусу менен мүнөздөлөт. Кыргызстан жалпы жонунан эл аз жайгашкан өлкө болуп саналат. Болгон калктын орточо жыштуулугу 1 чарчы километрге 25,6 адамды түзөт. Табигый-климаттык шарттардын жана өлкөнүн экономикасынын өзгөчөлүктөрүн байланыштуу тоолуу жерлерде эл аз жайгашкан, ал эми өрөөндөрдө жана шаарларда калктын жыштуулугу жогору (№2-карта).

Аянт боюнча өлкө аймагынын 10,1 пайызын ээлеген Чүй өрөөнүндө эл кыйла жыш жайгашкан. Бул жерде өнөр жай ишканалары топтолгон жана айыл чарба өнүккөн, ошондуктан 2009-ж. эл каттоо көрсөткөндөй, Бишкек шаарынын тургундарын кошкондо, бүт калктын 32,4 пайызы жашайт, ал эми калктын жыштуулугу 1 чарчы километрге 81,6 адамды түзөт. Кыргызстандын салыштырмалуу түрдө эл көп жайгашкан аймагына Ош облусу таандык (1 чарчы километрге 34,5 адам), мында калктын 19,6 пайызы жашайт. Баткен жана Жалал-Абад облустардагы калктын жыштуулугу, турушуна жараша, 1 чарчы километрге 22,4 жана 27,9 адамды, Талас облусунда 19,3 адамды түзөт. Нарын облусунда

калктын жыштуулугу төмөн - 1 чарчы километрге 5,4 адам, Ысык-Көл облусунда 1 чарчы километрге 9,9 адам.

Демографиялык статистикада калктын эки категориясы колдонулат: болгон калк жана туруктуу калк.

Болгон калк - каттоо учурунда ушул калктуу пунктта туруктуу же убактылуу жашаган калк.

Кыргыз Республикасынын болгон калкынын саны 2009-ж. 24-мартына карата 5107,7 миң адамды түздү. Калктын үчтөн бир бөлүгүнөн ашыгы (35 пайызы) шаар жерлеринде жана дээрлик үчтөн эки бөлүгү (65 пайызы) айыл жерлеринде жашайт (2.1-таблица). Калктын жалпы санынын ичинде шаардык жана айылдык калктын салыштырма салмагы 1999-ж. карата өзгөргөн жок.

1999-ж. каттоодон кийинки он жылдын ичинде Кыргыз Республикасынын болгон калкынын саны 257,0 миң адамга же 5,3 пайызга өстү, анын ичинде шаардык калктын саны 89,0 миң адамга, же 5,2 пайызга, айылдык калктын саны 168,0 миң адамга, же 5,4 пайызга көбөйдү.

Өткөн он жылдын ичинде болгон калктын санынын жогорулашы Бишкек ш. байкалды (9,8 пайызга), Талас облусунда (9,6 пайызга), Жалал-Абад (7,9 пайызга) жана Ош облусунда (6,3 пайызга). Чүй облусунда (2,4 пайызга) ал эми Ысык-Көл облусунда калктын өсүүсү төмөн (2,3 пайызга). Болгон калктын саны Нарын облусунда 1999-ж. салыштырганда 1,4 пайызга кыскарды.

Каттоонун жыйынтыктары көрсөткөндөй, шаар жерлеринин жалпы санынын 90 пайызынын көбү поселокторго жана шаарчаларга, ошондой эле тургундардын саны 50 миң адамга чейинки кичи шаарларга туура келет. Ал жерлерде 531,3 миң адам жашайт, бул шаардык калктын жалпы санынын 29,5 пайызын түзөт. 2009-ж. каттоо күнүнө карата шаардык калктын негизги бөлүгү (59,5 пайызы) тургундардын саны 100 миң жана андан ашык адамга жеткен ири шаарларда топтолгон - Бишкек ш. (851,8 миң адам) жана Ош ш. (220,5 миң адам). Калктын саны 50 миң ден 100 миң адамга жеткен орто шаарларда (Жалал-Абад, Каракол жана Токмок шаарлары) 199,3 миң адам, же шаардык калктын жалпы санынын 11 пайызы жашайт (2.3-таблица).

Туруктуу калк - ушул аймакта туруктуу жашаган калк, буга каттоо учурунда убактылуу жок болгон адамдар да кошулат.

Кыргыз Республикасынын туруктуу калкынын саны 2009-ж. 24-мартына карата 5362,8 миң адамды түздү, анын ичинде 1828,2 миң адам шаардык калк жана 3534,6 миң адам айылдык калк (2.2-таблица).

1-график: 2009-ж. аймак боюнча туруктуу калктын санын бөлүштүрүү

(жыйынтыгына карата пайыз менен)

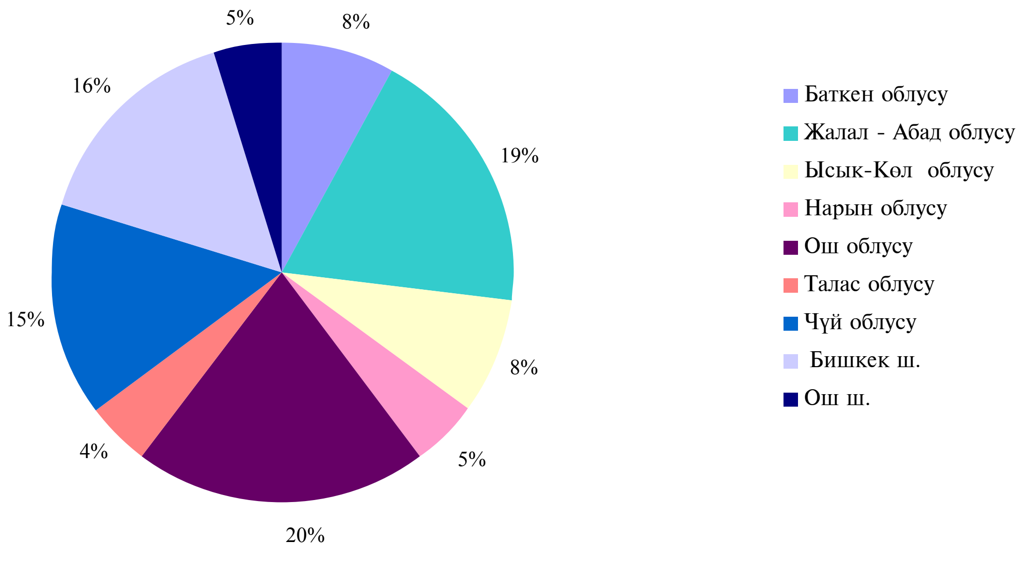

1999-ж. каттоодон кийинки он жылдын ичинде Кыргыз Республикасынын туруктуу калкынын саны 539,9 миң адамга же 11,2 пайызга өстү, анын ичинде шаардык калктын саны - 149,7 миң адамга же 8,9 пайызга, айылдык калктын саны - 390,2 миң адамга же 12,4 пайызга.

2-график: Аймак боюнча туруктуу калктын санынын өзгөрүлүшү
(миң адам)

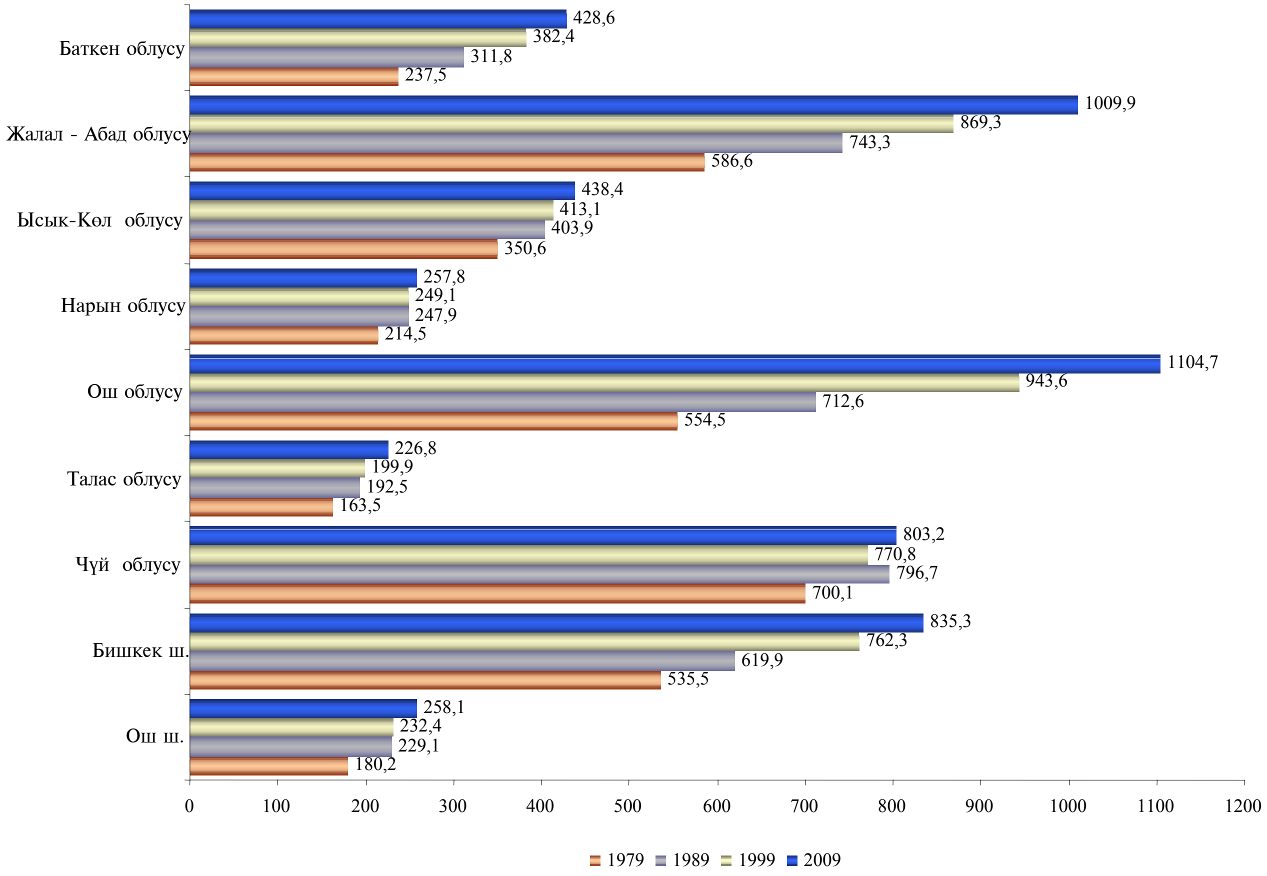

1979-2009-жж. туруктуу калктын санынын өсүүсү республиканын чөлкөмдөрү боюнча кыйла айырмаланат. Туруктуу калк санынын эң чоң өсүүсү Ош облусунда - 2 эсе болгону байкалды, Баткен - 80,5 пайызга, Жалал-Абад облусунда - 72,2 пайызга, ошондой эле Бишкек шаарында - 56,0 пайызга, ал эми калган облустарда бул көрсөткүч төмөнүрөөк: Нарын облусунда - 20,0 пайызга, Чүй облусунда - 14,7 пайызга.

Демографиялык процесстердин эволюциясы, ошондой эле ички миграциялык агымдардай эле, тышкы миграциялык агымдар да калктын жынысы жана курамы боюнча структуранын өзгөрүлүшүнө таасирин тийгизди.

1999-ж. биринчи улуттук эл каттоонун жыйынтыктарына салыштырганда 2009-ж. болгон калктын саны туруктуу калктын санынан ашты, бул, убактылуу жок болгон адамдардын чоң саны менен түшүндүрүлөт – 250.6 миң адам (3.6-таблица).

Республиканын калкына мүнөздүү болгон көрүнүш 2009-ж. да сакталды: аялдардын саны эркектердин санынан ашып, 71,0 миң адамды түздү (1999-ж. 62,1 миң адам). Аялдардын санынан эркектердин саны бир нечеге көбөйүп, алардын салыштырмалуулугун өзгөрткөн жок: 1999-ж. 1000 аялга 975 эркек туура келген болсо, 2009-ж. 974 эркек туура келди (3.2, 3.3-таблицалар).

35 жаш курактан кийин жыныстардын дисбалансы билине баштайт, 80 жаш жана андан улуу куракта аялдардын саны эркектердин санынан 2 эседен көп ашат. Мындай айырманы согуштун натыйжасы, ошондой эле аялдарга караганда эркектердин өмүрү кыска болгондугун түшүндүрөт. Калктын орточо курагы өсүүдө. Эгерде, 1999-ж. ал 26,2

жашты түзгөн болсо, 2009-ж. - 27,6 жашты түздү, эркектердин орточо жашы, турушуна жараша, 25,2 жана 26,7 жаш болсо, аялдардыкы - 27,2 жана 28,4 жашты түзүп отурат.

3-график: Туруктуу калктын жыныстык-курактык структурасы

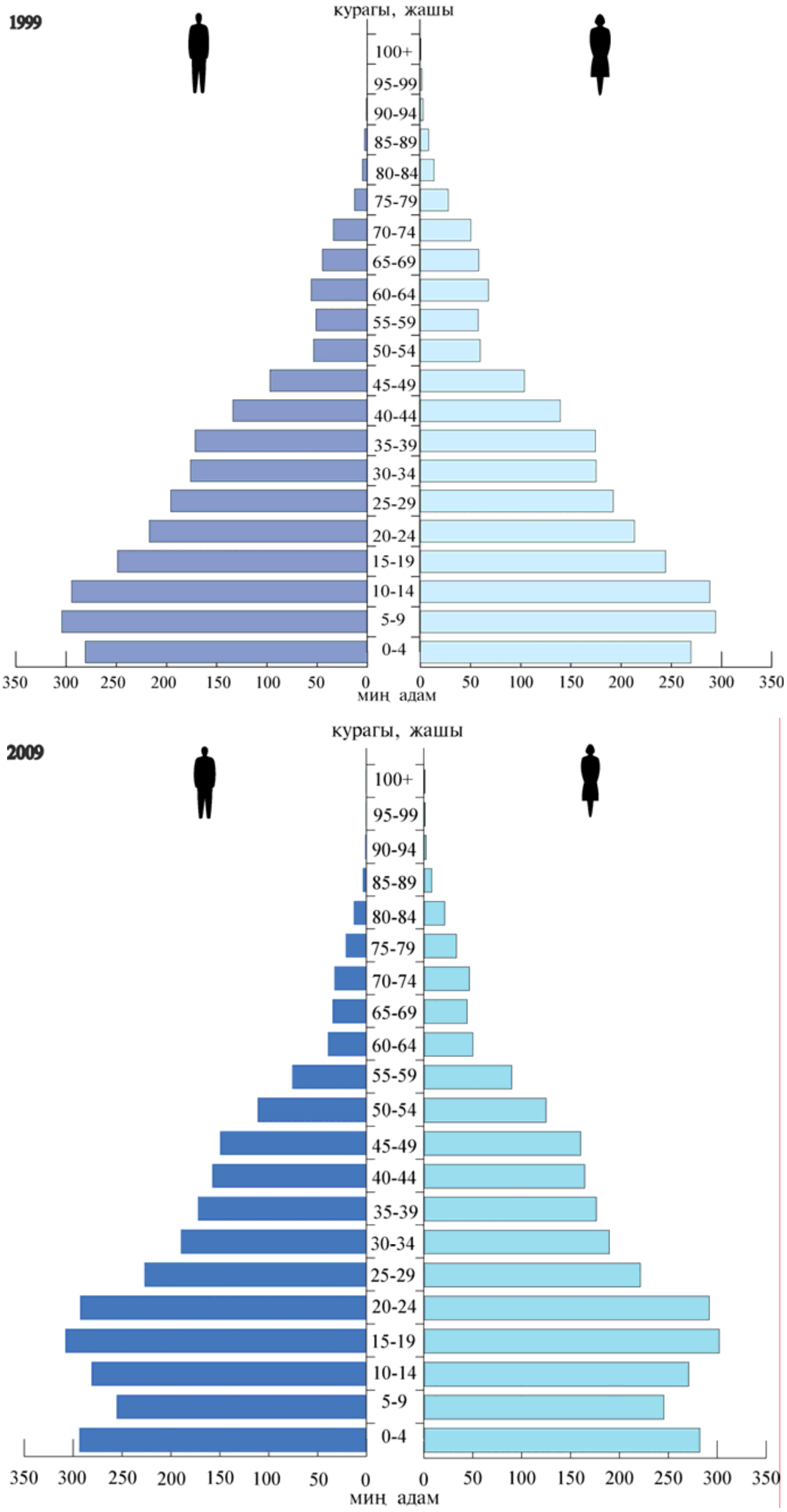

Калктын курактык структурасындагы айрым топтордун ролу жана мааниси бирдей эмес. Эреже катары, макродеңгээлде үч ири курактык топко бөлүнөт: эмгекке жарамдуу калк, эмгекке жарамдууга чейинкилер жана эмгекке жарамдуудан улуулар. Ар бир топтун

кыймылы өз өзгчөлүктөргө ээ. 1999-2009-жж. ичинде эмгекке жарамдуу калктын саны 25,4 пайызга өстү, ал эми бүт калктын саны 11,2 пайызга гана көбөйдү. Мындай чоң өсүү эмгек рыногуна кошумча жүк алып келет.

Калктын курактык структурасы бардык үч ири курактык топ боюнча маанилүү өзгөрдү. Демографиялык жактан алганда (3.4-таблица). Кыргызстандын калкы жаш: 2009-ж. 32,5 пайызды балдар жана өспүрүмдөр, 59,4 пайызды эмгекке жарамдуу адамдар түздү жана 8,1 пайызды эмгекке жарамдуудан улуулар түздү, буга байланыштуу эмгекке жарамдуу калкка демографиялык жүктүн коэффициенти орточо эсеп менен 682 адамды түздү, анын ичинде шаарларда - 573, айылдарда - 745 адам.

Муну менен бирге, калктын курактык структурасы оң бойдон калгандыгын белгилей кетүү керек, анткени өнүгүп бараткан өлкөлөрдө эмгекке жарамдууга чейинкилер басымдуулук кылат, ал эми өнүккөн өлкөлөрдө эмгекке жарамдуудан улуу адамдар басымдуулук кылат.

Калктын курактык структурасына экинчи дүйнөлүк согуш таасирин тийгизди, анткени согуш мезгилинде төрттөрдүн саны азайды, ал түгүл, согуш мезгилинде активдүү төрөй турган курактагы аялдар жана андан кийинки муундагы жаштардын төрөттөрүнүн санынын азайышына алып келди. 2009-ж. калктын структурасында 60-64 жана 65-69 жаштагы курактык топтордогу, тактап айтканда, согуш жана согуштан кийинки мезгилде төрөлгөн адамдардын үлүшү кыйла азайды.

4-график: 2009-ж. шаардык жана айылдык туруктуу калктын жыныстык-курактык структурасы

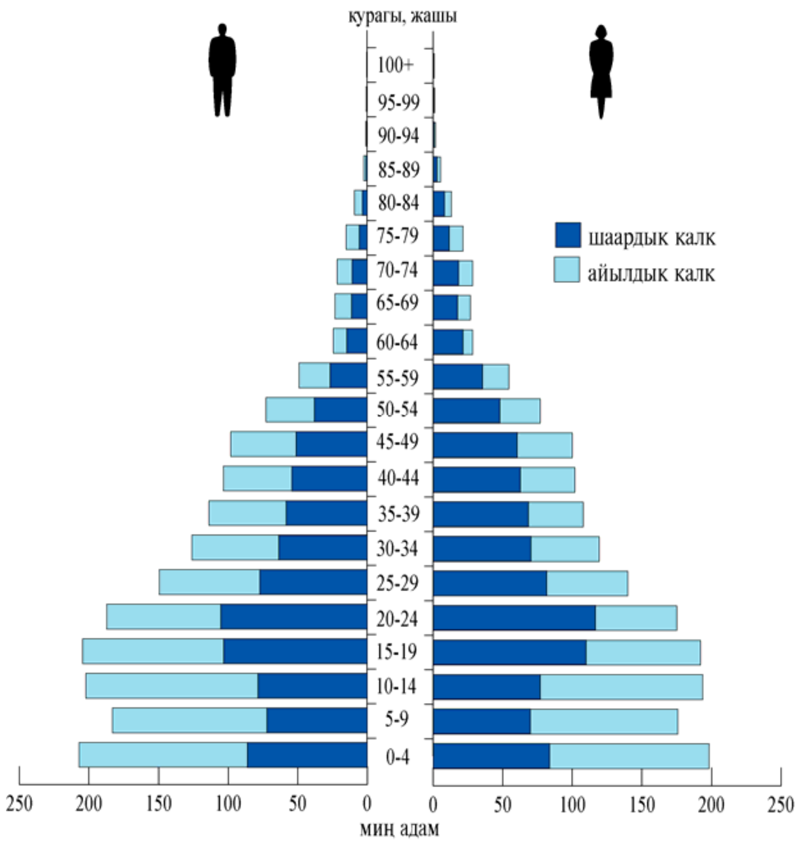

Шаардык жана айылдык калктын курактык структурасы кыйла айырмаланат. Шаардык калктын курактык структурасына миграциялык процесстер таасирин тийгизди (төрөттүүлүк жана өлүү деңгээлиндеги айырмалардан бөлөк). Мындан тышкары, жаштар окуу же иштөө үчүн шаарларга көчүп кеткендиктен шаарларда 20 жаш жана андан улуу курактагы калктын саны басымдуулук кылганы байкалат. Эң активдүү эмгекке жарамдуу курактагы адамдардын ичинен да (30-39, 40-49 жаш) айылдыктарга караганда шаар

тургундарынын салыштырма салмагы жогору. Муну менен бирге айыл жергесине караганда шаарларда балдардын жана өспүрүмдөрдүн үлүшү төмөн, ал эми улуураак курактагы адамдардын үлүшү жогору. Ошентип, шаарларда 65 жаш жана андан улуу курактагы адамдардын салыштырма салмагы 5,0 пайызды, айылдарда 4,7 пайызды түздү.

Аталган айырмалардын натыйжасында шаарларда айыл жергесине караганда улгайгандар көбүрөөк, анын орточо курагы, шаарларда, 29,0 жашты түзсө, айыл жергесинде 26,8 жашты түзөт.

Улуту жана тил билүү боюнча туруктуу калктын саны

Каттоонун материалдары өлкөдө жашаган улуттардын толук мүнөздөмөсүн чагылдырат (4.1-таблица). Эл каттоодо адамдын улуту анын сөзүнөн жазылганын, балдардын улуту алардын ата-энесинин сөзүнөн жазылганын белгилей кетүү керек. Кыргыз Республикасы көп улуттуу өлкө, анда 2009-жылдагы каттоонун маалыматтары боюнча 100дөн ашык улут жашайт.

Калктын этникалык структурасы акыркы он жылдын ичинде абдан өзгөрдү, ага миграциялык процесстер чоң таасир тийгизди. 2009-жылдагы каттоонун маалыматтары боюнча республикада кыргыздар эң көп сандагы улут болуп эсептелип, алардын саны 3804,8 миң адамды түздү, ал эми калктын жалпы санындагы үлүшү 1999-жылдагы 64,9 пайыздан 2009-жылы 70,9 пайызга чейин жогорулады.

Муну менен бирге, өлкдө жашаган өзбектердин үлүшү калктын жалпы санынын ичинде - 14,3 пайызды, орустар - 7,8 пайызды, дунгандар - 1,1 пайызды, түрктөр, уйгурлар жана тажиктер - 0,8-0,9 пайызды, украиндер, татарлар жана казактар - 0,4-0,6 пайызды жана башка улуттардын үлүшү1,7 пайызды түздү.

2009-жылдагы каттоонун маалыматтары кыргыздардын санынын гана эмес, дунгандар, өзбектер, тажиктер жана башка улуттардын өкүлдөрүнүн да санынын көбөйүшүн белгилейт. Мындай өсүү, негизинен, табигый көбөйүүнүн жогорулашы менен байланыштуу, мындан тышкары, Тажикстандан келген этникалык кыргыздардын саны да өсүүгө өз салымын кошту. Муну менен бирге, миграциялык агымдын натыйжасында орустар, украиндер, немецтер, еврейлер жана башка улуттардын өкүлдөрүнүн саны кыскарды.

Калктын санынын көбөйүү темпин салыштыруу, кыргыздардын санынын өсүүсү эң жогору болгондугун көрсөттү, алардын саны 676,7 миң адамга же 21,6 пайызга, өзбектер - 103,4 миң адамга же 15,5 пайызга, дунгандар - 6,3 миң адамга же 12,2 пайызга, тажиктер - 3,5 миң адамга же 8,2 пайызга, азербайжандар - 3,3 миң адамга же 23,6 пайызга, курддар - 1,6 миң адамга же 13,8 пайызга жогорулаган. Мындан тышкары, мурунку 1999-ж. эл каттоонун маалыматтарына караганда түркмөндөрдүн саны 3,5 эсе, кытайлардын саны 2,0 эсе көбөйгөн.

1999-жылга караганда орустардын саны - 183,6 миң адамга, же 30,4 пайызга, украиндер - 28,5 миң адамга, же эки эседен көп, татарлар - 14,0 миң адамга, же 30,8 пайызга, немецтер - 12,0 миң адамга, же эки эседен көп, казактар - 9,5 миң адамга, же 22,2 пайызга азайган. Республиканын калкынын жалпы санынын ичинен бардык аталган улуттардын салыштырма салмагы төмөндөгөн. Ошентип, орустардын үлүшү 1999-ж. 12,5 пайызды түзсө, 2009-жылдагы эл каттоонун маалыматтары боюнча калктын жалпы санынын 7,8 пайызын түздү, украиндер, турушуна жараша, 1,0 пайызды жана 0,4 пайызды, казактар жана татарлар - 0,9 пайызды жана 0,6 пайызды, немецтер жана корейлер - 1999-ж. 0,4 пайыздан жана 2009-ж. турушуна жараша, 0,2 жана 0,3 пайызды түзгөн.

Көп улуттуу өлкө үчүн тил билүү маселеси абдан маанилүү. 2009-жылдагы эл каттоодо эне тилин жана башка тилдерди билүү жөнүндө суроо берилген.

2009-жылдагы эл жана турак жай каттоонун маалыматтары боюнча өлкөдөгү калктын 97,6 пайызы эне тили катары өз улутунун тилин көрсөтүштү, бул, адамдын улуту менен эне тили өз ара тыгыз байланышта болгондугун күбөлөндүрөт, 130,6 миң адам гана (2,4 пайыз) бул моделге туура келбейт, алардын ичинен 4,0 миң кыргыз (0,1 пайыз) орус тилин эне тили катары көрсөткөн.

Мамлекеттик тилде эркин сүйлөгөн бардык калктын саны бүгүнкү күнү республиканын калкынын 71,4 пайызын түзөт. Ар кайсы улуттардын өкүлдөрү эне тили

катары белгилеген башка тилдердин ичинен өзбек тилин эң көп адам колдонот (772,6 миң адам).

Айрым улуттардын өкүлдөрү, өзгөчө украиндер, татарлар, корейлер, немецтер жана белорустар эне тили катары орус тилин белгилешти, ал эми айрым казактар, өзбектер, түрктөр жана калмактар өз улутунун тилин эмес, кыргыз тилин эне тили деп эсептейт.

Экинчи тилде эркин сүйлөө жөндөмдүүлүгү республикада кеңири таркалган (15 жаш жана андан улуу курактагы калктын 59,4 пайызы).

Башка тилди билген орус калкынын үлүшү 1,4 пайызды гана түзөт. Орус тилин эне тили катары белгилеген калктын (украиндер, немецтер) салыштырма салмагы чоң болгон башка топтордо да бул көрсөткүчтүн деңгээли төмөн. 15 жаш жана андан улуу курактагы калктын экинчи тилди билген эң чоң үлүшү кыргыздарда байкалат - калктын 72,2 пайызы жана өзбектерде белгиленет - калктын 16,3 пайызы.

Орус тили республикада улуттар аралык байланыштардын абдан маанилүү тили болуп саналат, ал, ошондой эле калктын көпчүлүк бөлүгү колдонуп жаткан жалгыз эл аралык тил. 15 жаш жана андан улуу курактагы кыргыздардын (94,9 пайызы), дунгандардын (94,5 пайызы), калмактардын басымдуу бөлүгү (92,9 пайызы) орус тилин өзүнүн экинчи тили деп аташты.

Билим деңгээли жана калктын сабаттуулугу

Көз карандысыздыкты алгандан бери кыргыз тилинин статусу дагы көтөрүлдү. Бирок, каттоонун жыйынтыктары көрсөткөндөй, 15 жаш жана андан улуу курактагы калктын 10,2 пайызы гана эркин сүйлөй алган экинчи тил катары кыргыз тилин белгилешкен.

Экинчи тил катары кыргыз тили өзбектер менен тажиктердин арасында көп кездешет. Мисалы, өзбек калкынын 48,9 пайызы, тажик калкынын 32,0 пайызы кыргызча сүйлөйт. Орустардын 36,2 пайызы да кыргыз тилин өзүнүн экинчи тили деп аташкан.

Экинчи тил катары республикада үчүнчү орунду өзбек тили ээлейт. 15 жаш жана андан улуу курактагы калктын 3,7 пайызы бул тилде сүйлөшөт. Экинчи тил катары өзбек тилин тажиктердин 41,8 пайызы жана түрктөрдүн 16,2 пайызы көрсөтүшкөн.

Ал эми англис тили «башка тилдердин» ичинен биринчи тил катары көп деле кездешпейт, бирок «башка тилдердин» ичинен көпчүлүк учурларда экинчи тил деп аталат. Англис тилинде бардык калктын 1,2 пайызы эркин сүйлөйт. Алардын ичинен 49,3 пайызын орустар, 32,8 пайызын кыргыздар, 3,4 пайызын өзбектер жана 2,6 пайызын корейлер түзөт.

Ошентип, көп тилди билүү Кыргыз Республикасынын башкы мүнздөмөсү жана маанилүү маданий байлыгы болуп саналат (4.2, 4.3-таблицалар).

2009-ж. каттоонун жыйынтыктары Кыргызстандын калкынын билим деңгээлинин жогору экендигин көрсөттү. 15 жаш жана андан улуу курактагы калктын 16,0 пайызы жогорку жана толук эмес жогорку билимдүү, 7,1 пайызы - орто кесиптик, 58,0 пайызы - жалпы орто билимдүү жана 11,9 пайызы негизги жалпы билимдүү (сегиз-тогуз класстык). Калктын 5,5 пайызынын гана баштапкы билими бар, 1,7 пайызынын баштапкы жалпы билими жок, анын ичинен 28,4 миң адам сабатсыз, бул республиканын калкынын 0,8 пайызын түзөт. Сабатсыздардын болжол менен 73 пайызы эмгекке жарамдуудан улуу калкка туура келет, бул көрсөткүч 1999-ж. каттоонун жыйынтыктары боюнча 84 пайыз болгон (5.1-таблица).

1999-ж. эл каттоонун маалыматтарына салыштырганда жогорку билимдүү адамдардын үлүшү 10,5 пайыздан 12,4 пайызга чейин, жалпы орто - 50,0 пайыздан 58,0 пайызга чейин өстү. Ошол эле учурда, орто кесиптик билими бар адамдардын үлүшү 10,8 пайыздан 7,1 пайызга азайган.

Айылдык калкка караганда шаардык калктын билим деңгээли жогору. Айылдыктарга салыштырганда жогорку билими да, орто кесиптик билими да бар шаардыктардын үлүшү (15 жаш жана андан улуу курактагы калктын 1000ине эсептегенде) 2 эсе көп. Жалпы негизги билими бар калктын үлүшүнө шаар тургундарынын ичинен 15 жаш жана андан улуу курактагы калктын 1000ине эсептегенде 101 адам туура келет, айылдыктардын ичинен - 129 адам.

Эркектер менен аялдардын билим деңгээлиндеги бир нече айырмачылыктарды белгилей кетүү керек.

5-график: 2009-ж. курактар боюнча эркектердин жана аялдардын билим деңгээли
(жыйынтыгына карата пайыз менен)

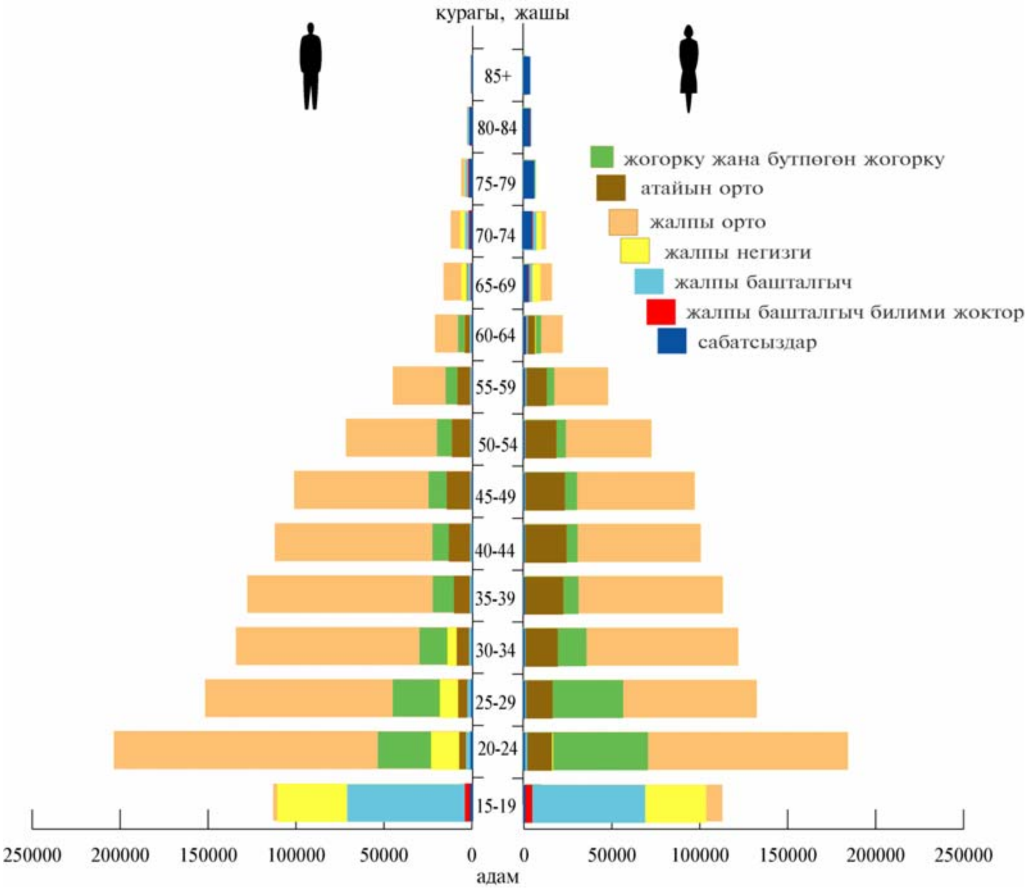

Жогорку билими бар аялдардын үлүшү калктын 1000ине эсептегенде 134 аялды түздү, эркектердин үлүшү 113тү түздү. Аялдардын ичинен орто кесиптик билими барлардын үлүшү, эркектерге караганда жогору (калктын 1000ине эсептегенде 90, эркектердин үлүшү 50). Ошол эле учурда жалпы орто билими бар аялдардын үлүшү азыраак - 547, ал эми эркектердин үлүшү 615. Эркектерге салыштырганда, баштапкы жалпы билими жок аялдардын үлүшү төмөн (турушуна жараша, 1,2 жана 2,2 пайыз)(5.2-таблица). Муну менен бирге аялдардын сабатсыздуулук деңгээли эркектерге караганда 2 эсе көп. Сабатсыз аялдардын 80 пайызынан ашыгы 55 жаштан улуу адамдарга туура келди (1999-жылдагы каттоонун маалыматтары боюнча 84 пайызы).

Бишкек жана Ош шаарларынан башка, калктын билим деңгээлинде чөлкөмдүк айырмалар анча байкалган жок. Жогорку билими бар адамдардын үлүшү борбордо орточо республикалык деңгээлден 2,0 эсе, Ош шаарында 1,4 эсе ашты. Республиканын карамагындагы шаарларда жогорку билим менен бирге орто кесиптик билим да кеңири таркалган (турушуна жараша, 9,3 пайыз жана 7,6 пайыз). Чөлкөмдөр боюнча жогорку жана орто кесиптик билими бар адамдардын эң чоң көрсөткүчү Ысык-Көл облусунда байкалды (турушуна жараша, 12,8 пайыз жана 9,3 пайыз). Чүй облусунда да орто кесиптик билими бар адамдардын үлүшү жогору (9 пайыз). Баштапкы кесиптик билими бар адамдардын деңгээли Ысык-Көл (8,8 пайыз), Чүй (7,4 пайыз) жана Талас облустарында белгиленди (6,4 пайыз).

Калктын киреше булактары жана иштеген иши

Эл каттоо учурунда калктын жашоо булактары жөнүндө маселе жана анын экономикалык мүнөздөмөлөрү изилденди: жумуштуулук, жумушсуздук жана калктын экономикалык активдүүлүгү (6,1; 6,2-таблицалары).

6-график: Калктын кирешесинин негизги булактарынын структурасы

(жыйынтыгына карата пайыз менен)

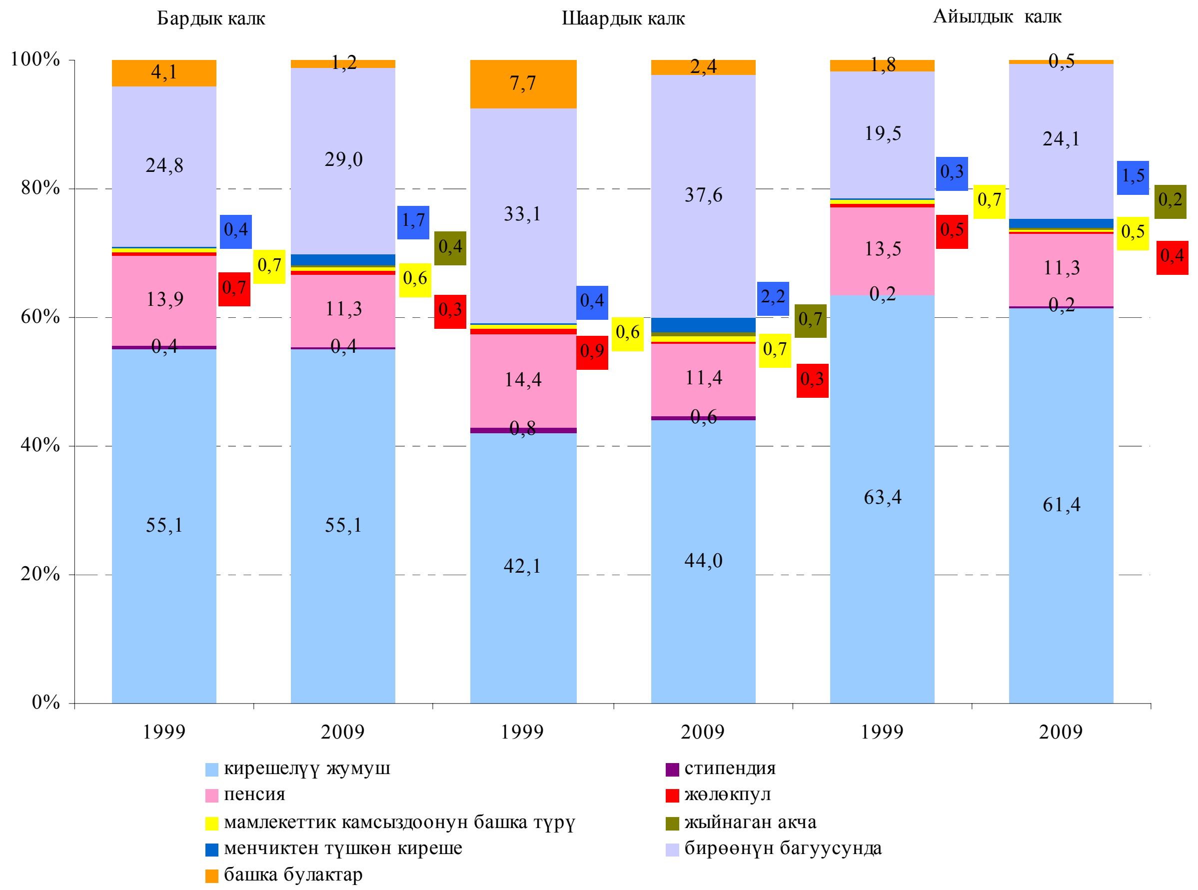

Жарандарга жашоо каражаттарынын бардык булактары жөнүндө суроолор берилип, алардын ичинен негизги булагын белгилөө туурасында өтүнүч айтылган. 1999-ж. жана 2009-ж. эл каттоолордун ортосундагы мезгилде жашоо каражаттарынын бардык булактары боюнча калкты бөлүштүрүүнүн структурасында болуп жаткан өзгөрүүлөр республиканын социалдык-экономикалык өзгөрүүлөрүн чагылдырды. 2009-ж. эл каттоонун жыйынтыктары боюнча өз эмгегинен алган кирешени жашоо каражаттарынын негизги булагы катары белгилеген 15 жаш жана андан улуу курактагы калк 2058,8 миң адамды түзүп, 1999-ж. салыштырганда 21 пайызга өстү. Алардын үлүшү 15 жаш жана андан улуу курактагы калктын жалпы санынын ичинен 1999-ж. деңгээлинде калып, 55,1 пайызды түздү. Стипендия алган адамдардын үлүшү да өзгөргөн жок, 1999-ж. деңгээлинде калды (0,4 пайыз). Мамлекеттен пенсия жана жөлөкпул түрүндө киреше алган адамдардын саны төмөндөп, 2009-ж. эл каттоонун маалыматтары боюнча 436,3 миң адамды түздү. Ошондой эле, 15 жаш жана андан улуу курактагы калктын жалпы санынын ичинен алардын үлүшү 1999-жылдагы 14,6 пайыздан, 2009-жылы 11,6 пайызга чейин кыскарды.

Өткөн он жылдын ичинде багуудагы адамдардын саны да, үлүшү да 1999-жылдагы 24,7 пайыздан 2009-жылы 29,0 пайызга чейин өстү, жана менчиктен киреше алган адамдардын үлүшү да, турушуна жараша, 0,4 пайыздан 1,7 пайызга чейин жогорулады.

Бул мезгилдин ичинде шаарда да, айылда да өз эмгегинен киреше алган калктын саны көбөйдү. Муну менен бирге, шаарда алардын үлүшү акыркы он жылдын ичинде 1999-жылдагы 42,1 пайыздан 2009-жылы 44,1 пайызга чейин өстү, ал эми айыл жергесинде 63,4

пайыздан 61,4 пайызга чейин төмөндөдү. Ошол эле учурда маалыматтар көрсөткөндөй, айыл жерлеринде иштен түшкөн киреше басымдуулук кылат.

Шаарларда да, айыл жерлеринде да мамлекеттен пенсия жана жөлөкпул түрүндө киреше алган адамдардын, багуудагы адамдардын үлүшү, ошондой эле менчиктен киреше алган адамдардын үлүшү азайды.

2009-ж. эл каттоонун маалыматтары көрсөткөндөй, экономикалык ишмердиктин түрлөрү боюнча жумушу бар калктын санынын структурасында ишмердиктин негизги түрү болуп айыл чарба эсептелет - 46,2 пайыз, соода кылуу; автомобилдерди, турмуш-тиричилик буюмдарын жана жеке керектелүүчү нерселерди ондоо - 13,2 пайыз, курулуш - 6,8 пайыз, кайра иштетүү өнөр жайы - 5,7 пайыз.

7-график: Жумушу бар 15 жаш жана андан улуу курактагы калкты экономиканын негизги секторлору боюнча бөлүштүрүү

(жыйынтыгына карата пайыз менен)

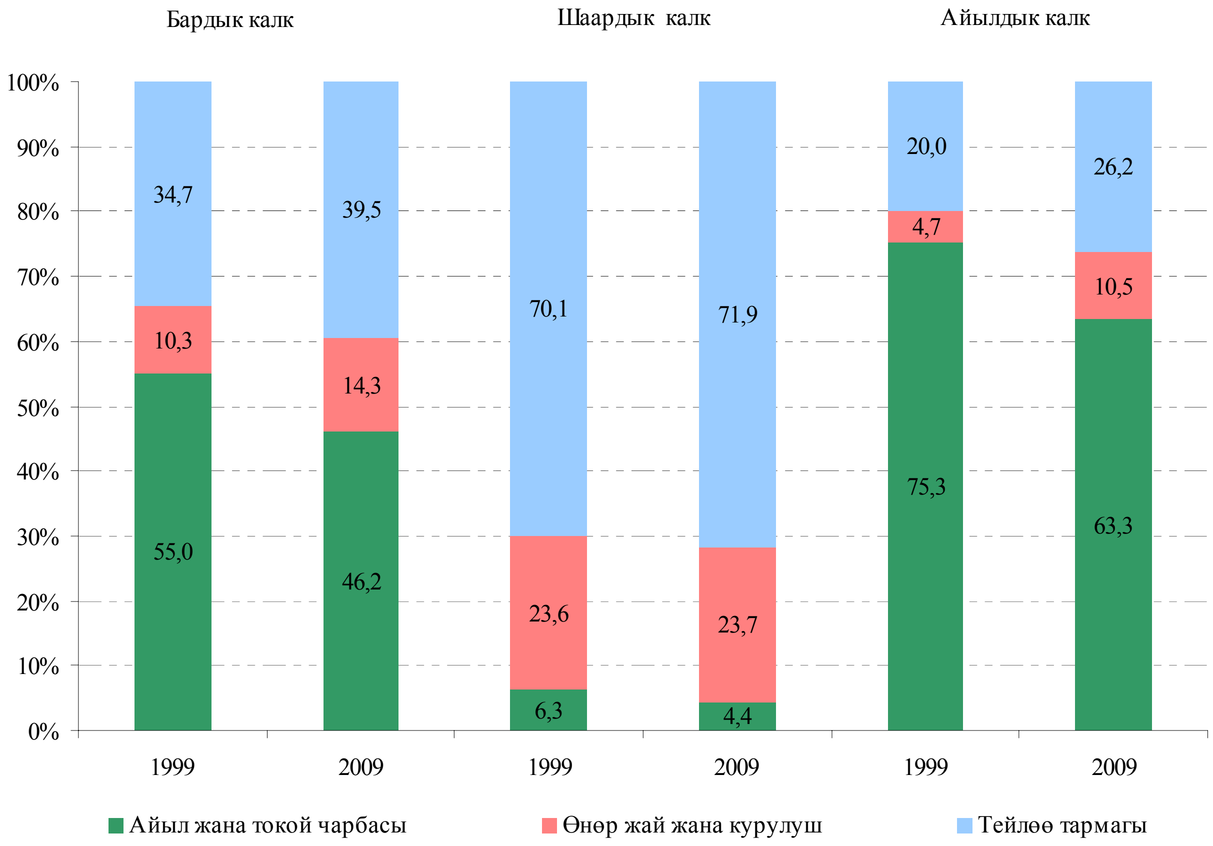

Шаарларда тейлөө тармагы негизги жумуш берүүчү чөйрө катары эсептелет, ал 2009-ж. каттоонун маалыматтары боюнча бардык жумушчу орундарынын 71,9 пайызын камсыз кылат, 1999-ж. 70,1 пайызын камсыз кылган. 1999-ж. салыштырганда өнөр жайда жана курулушта иштеген адамдардын үлүшү өзгөрүлбөй, шаарларда иштеген бардык адамдардын санынын ичинен болжол менен төрттөн бир бөлүгүн түздү. Айылдык калк биринчи кезекте айыл чарбага тартылып, 2009-ж. каттоонун маалыматтары боюнча бардык жумушчу орундарынын болжол менен үчтөн эки бөлүгүн камсыз кылат. Акыркы он жылдын ичинде жумушу бар айылдык калктын структурасында маанилүү өзгөрүүлөр болду: калктын айыл чарбадагы жумуштуулугу 1999-жылдагы 75,3 пайыздан 2009-жылы 63,3 пайызга чейин төмөндөдү, ошол эле учурда тейлөө чөйрөсүндө 1999-жылдагы 20,0 пайыздан 2009-жылы 26,2 пайызга чейин, өнөр жай жана курулуш секторунда 1999-жылдагы 4,7 пайыздан 2009-жылы 10,5 пайызга чейин жогорулады.

Эмгек миграция тармагында болуп жаткан процесстер мындай өзгөрүүлөрдү туудурат, анткени эмгек мигранттар айыл чарбадагы жумуштарды таштап, барган жеринде тейлөө чөйрөсүнө же курулушка өтүшөт.

Калктын миграциясы

Кыргыз Республикасы мамлекеттик эгемендүүлүккө ээ болгондон кийин калк жана эмгек миграция процесстери кеңири таркалды. Муну менен бирге, эмгек миграциясы жакшы изилдене элек жана туруксуздук статусуна ээ болду, ал эми эмгек мигранттары жөнүндө өлкөдөгү расмий маалыматтардай эле, расмий эмес маалыматтар да бул көйгөйдүн анык абалын чагылдырбайт.

Бул көрүнүштү статистикалык иликтөө үчүн 2006-ж. июлунда жумуштуулукка бир жолку изилдөө жүргүзүлүп, анын программасына эмгек миграциясы боюнча маселелер киргизилди. Ушул эле максатта 2009-ж. эл жана турак жай фондун каттоо программасына да миграцияга байланыштуу маселелер киргизилди.

2009-ж. каттоонун маалыматтары боюнча республиканын туруктуу калкынын жалпы санынын ичинен 330,3 миң адам туруктуу жашаган жеринде убактылуу жок болду, анын ичинен 267,8 миң адам, же 82 пайыз - жумушка байланыштуу, 20,4 миң адам, же 6 пайыз - окууга байланыштуу, ал эми 42,1 миң адам, же 12 пайыз - үй-бүлөлүк жана башка себептер боюнча. Убактылуу жок болгондордун жалпы санынын ичинен 250,6 миң адам, же 75,9 пайыз өлкөнүн сыртына чыгып кетти, 79,7 миң адам, же 24,1 пайыз өлкөнүн ичинде миграцияда жүрүштү (3.6-таблица).

Өлкөнүн сыртына чыгып кеткендердин негизги бөлүгү 243,2 миң адам же 97 пайыз - КМШ өлкөлөрүнө, 7,4 миң адам, же 3 пайыз КМШдан тышкаркы өлкөлөргө кетти.

8-график: Убактылуу жок болгон калкты жок болгондуктун себептери боюнча бөлүштүрүү

(жыйынтыгына карата пайыз менен)

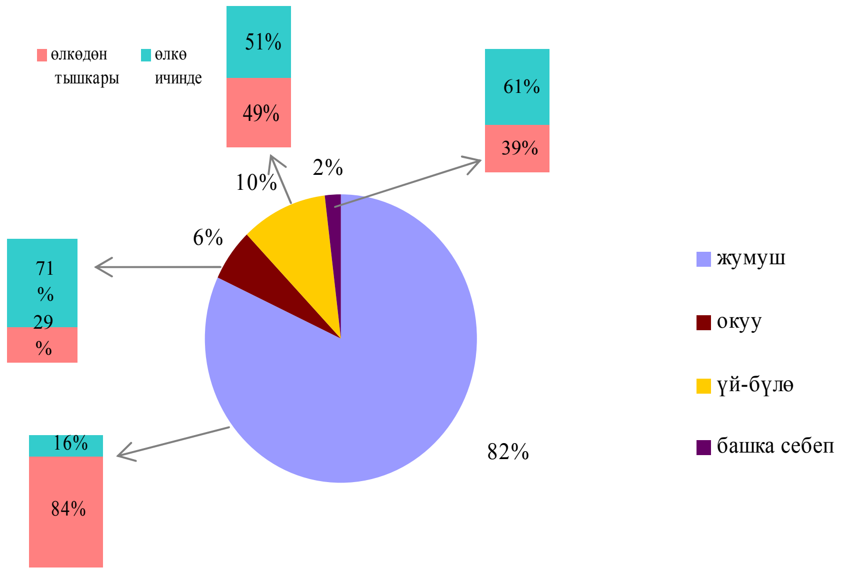

Өзүнүн туруктуу жашаган жеринен чыгып кеткен адамдардын жалпы санынын ичинен 26,1 миң адам, же 8 пайыз бир айга чейин жок болду, 202,8 миң, же 61 пайыз - бир жылга чейин жана 101,4 миң адам, же 31 пайыз бир жылдан ашык жок болду.

Республиканын аймагында убактылуу жашаган адамдар да каттоого тийиш болуп, 2009-ж. каттоонун маалыматтары боюнча алардын саны 75,1 миң адамды түздү, анын негизги бөлүгү 47,3 миң адам, же 63 пайыз үй-бүлөлүк жана башка себептер боюнча, 18,7 миң адам, же 24,9 пайыз жумушка байланыштуу, 9,1 миң адам, же 12,1 пайыз окууга байланыштуу республикада убактылуу жашады. Убактылуу жашагандардын жалпы санынын ичинен 14 миң адам, же 18,6 пайыз башка өлкөлөрдөн келген адамдар, анын 57

пайызы үй-бүлөлүк жана башка себептер боюнча, 33 пайызы жумушка байланыштуу жана 10 пайызы окууга байланыштуу (3.7-таблица).

9-график: Убактылуу жок болгон калкты жок болгон убакыты боюнча бөлүштүрүү

(жыйынтыгына карата пайыз менен)

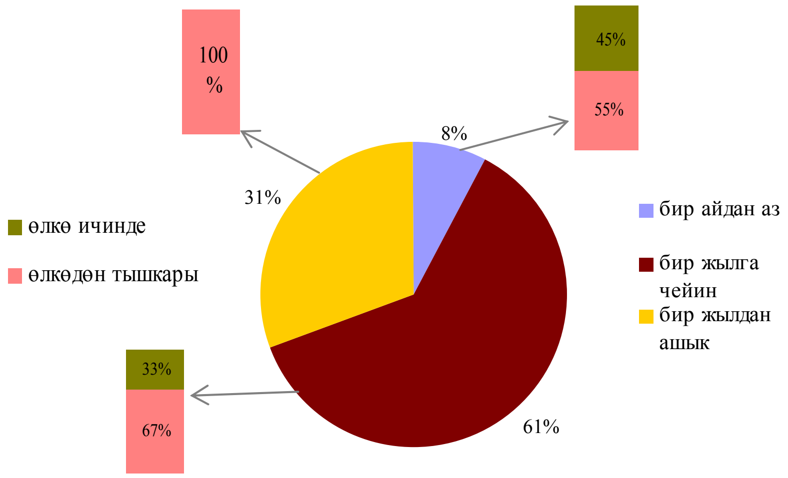

Нике абалы боюнча калктын саны

Республикада үй-бүлөнүн түзүлүшүнө жагымдуу шарт түзүлгөн. Анын негизинде калктын салтка айланган үй-бүлөнүн никенин туруктуулук нормалары жатат. 2009-жылдагы эл жана турак жай фондун каттоонун маалыматтары боюнча 2 млн. 97 миң адам никеде турат, башкача айтканда, болжол менен 1 млн. 48 миң жубайлар бар (7.1-таблица). Ошентип, 15 жаш жана андан улуу курактагы калктын негизги бөлүгү: эркектердин 57,3 пайызы жана аялдардын 54,9 пайызы никеде турат. 1999-жылдагы каттоонун маалыматтарына салыштырганда алардын саны бир аз - 62,5 пайыздан 2009-ж. 59,0 пайызга чейин төмөндөдү.

Бул тенденцияны 1980-жылдарда төрөлгөн жаш адамдардын санынын өсүүсү шарттады, анткени никеге тура элек жаштар көп төрөй баштады. Мындай жыйынтыкты эч качан никеде турбаган адамдардын санынын көбөйүшү жөнүндөгү маалыматтар далилдеди: эркектер 1999-жылдагы 31,4 пайыздан 2009-жылы 36,3 пайызга чейин, аялдар, турушуна жараша, 21,2 пайыздан 25,8 пайызга чейин.

Он жылдын ичинде ЖААЖ органдарында катталбаган никеде турган эркектердин жана аялдардын үлүшү бир аз кыскарды: турушуна жараша, 1999-жылдагы 4,7 жана 4,6 пайыздан 2009-жылы 4,1 пайыздарга чейин. 1999-жылдагыдай эле, катталбаган никеге туруу айылдык калкка караганда шаардыктарда көбүрөөк таркалды.

Кыргызстандын калкынын никелик структурасынын өзгөчөлүгү болуп жесир, ажырашкан жана бирге жашабаган адамдардын көп саны эсептелет. Каттоонун жыйынтыктары көрсөткөндөй, он жылдын ичинде шаардык жана айылдык аялдардын, негизинен, ажырашкан жана бирге жашабаган саны өстү. Бул, балким, өткөөл мезгилдин кыйынчылыктары менен байланыштуу, мисалы, күйөөлөрү башка өлкөлөргө барып, көп убакытка чейин кармалат, ошондой эле башка себептерге байланыштуу болушу мүмкүн.

2009-ж. каттоонун маалыматтары боюнча 247,1 миң жесирлер катталды, баштагыдай эле, алардын басымдуу бөлүгүн жесир аялдар түзөт, т.а., эркектердин 2,2 пайызынын - аялы, аялдардын 10,8 пайызынын күйөөсү каза болуп, никеси үзүлдү. Жесир аялдардын санынын аялы өлгөн эркектердин санынан ашышы экинчи дүйнөлүк согуштун натыйжасы менен байланыштуу (улуу курактагылар үчүн), ошондой эле аялдарга салыштырганда эркектердин өмүрү азыраак болгондугуна байланыштуу. Он жылдын ичинде жесирлердин

саны, өзгөчө аялдардын арасында, кыскарды (7.2-таблица). Бул, улуу курактагы аял санынын азайышы, орто курактагы эркектердин өлүмүнүн төмөндөшү жана башка факторлордун натыйжасында болушу мүмкүн.

10-график: Нике абалы боюнча эркектердин жана аялдардын саны
(жыйынтыгына карата пайыз менен)

1999

Эркектер

Аялдар

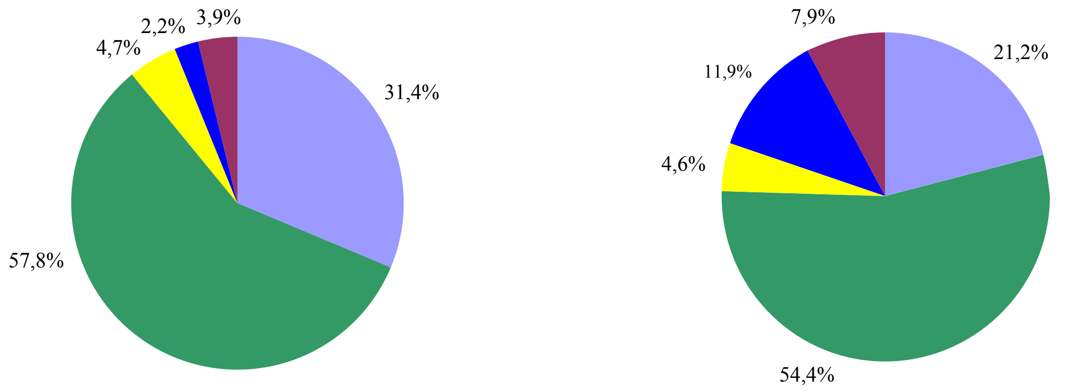

2009

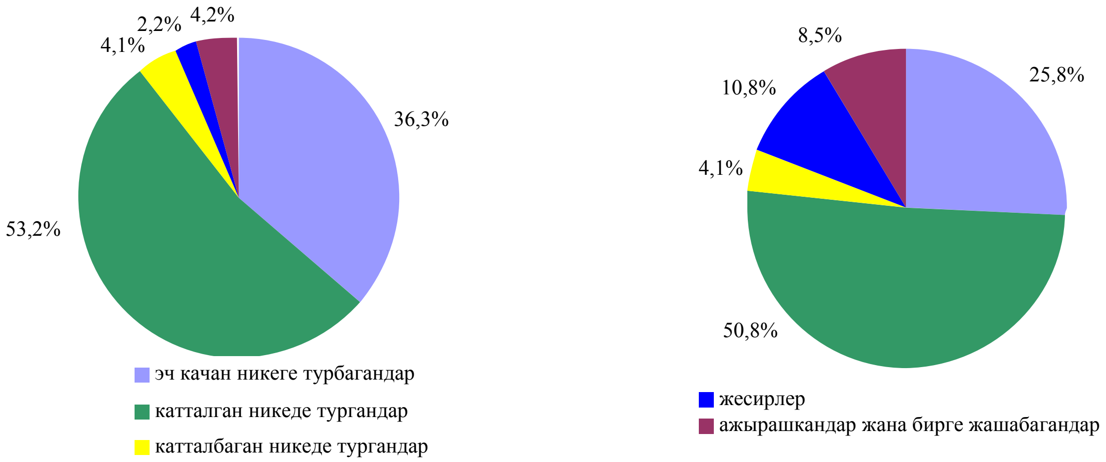

1999-жылдагыдай эле, 2009-ж. каттоонун жыйынтыктары көрсөткөндөй, айылдык калкка салыштырганда шаардык калктын ичинде никеде турган адамдардын саны аз. Ошентип, үй-бүлө курган шаардык эркектердин үлүшү 54,4 пайызды, айылдык - 58,9 пайызды түздү жана аялдардын үлүшү, турушуна жараша, 47,6 жана 59,5 пайызды түздү. Бул, негизинен, айыл жерлеринде үй-бүлөлөрдүн салтка айланган бекем болушу жана ажырашуулардын аз саны менен түшүндүрүлөт.

11-график: Шаарларда жана айыл жерлерде нике абалы боюнча эркектердин жана аялдардын саны
(жыйынтыгына карата пайыз менен)

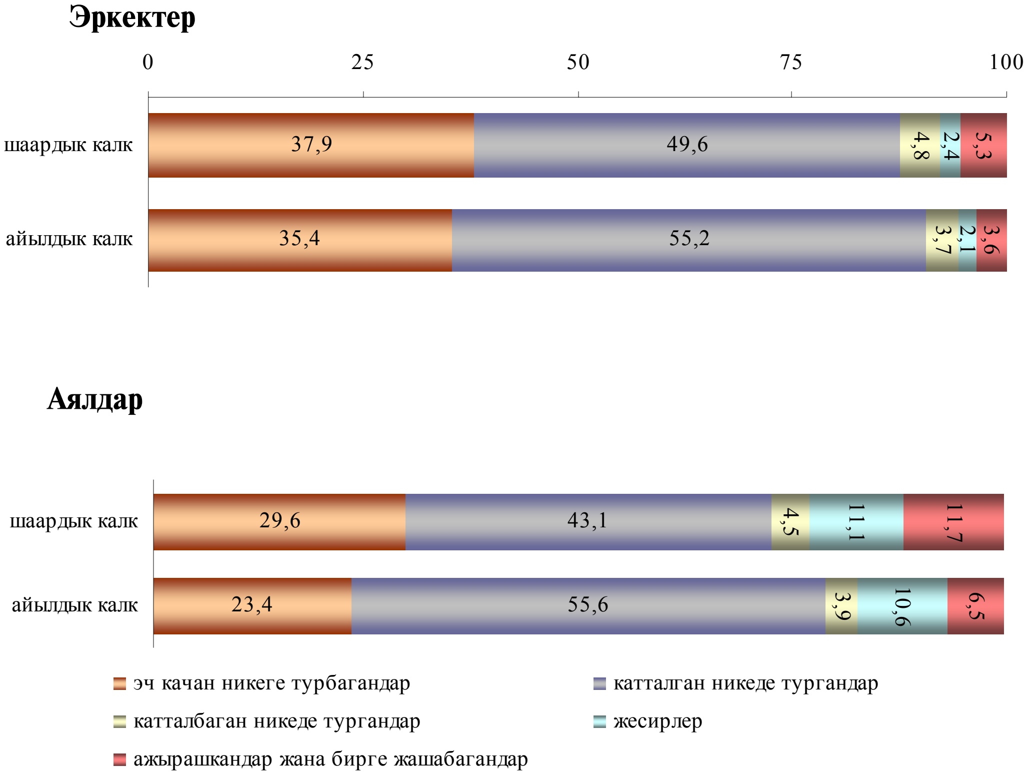

Негизинен, өлкөнүн калкынын көпчүлүгү никеде турушат, т.а., мурункудай эле, Кыргызстандагы никелүүлүктүн негизги мүнөздөмөсү болуп, анын жалпыга тиешелүүлүгү эсептелет.

Үй чарбалар жана үй-бүлөлөр

1999-ж. эл каттоодой эле, 2009-ж. эл жана турак жай фондун каттоо боюнча методологияга жана эл аралык сунуштарга ылайык эсепке алуунун негизги объектилери болуп «үй чарба» жана «үй-бүлө» саналат.

Үй чарба категориясы үй-бүлө категориясынан кенен, анткени үй чарба өзүнө үй-бүлөлүк да, үй-бүлөдөн тышкаркы үй чарбаларды, туугандарды жана жалгыз бой адамдарды да камтыйт, ошондой эле бирге жашаган, бирок тууган эмес адамдарды да камтышы мүмкүн.

Үй чарба - турак жайда бирге жашаган жана өздөрүн чарба жүргүзүү аркылуу бардык керектүү нерселер менен камсыз кылган, өз каражаттарын толугу менен же жарым жартылай биргелешип чыгымдашкан адамдар тобунун, же бир адамдын ишмердиги. Бул адамдар бири-бири менен тууган, же нике аркылуу ар кандай туугандык катышта болушу, ал түгүл тууган эмес да болушу мүмкүн.

Үй-бүлө - бирге жашаган, жашоо тиричилигинин биримдиги жана өз-ара жоопкерчилик менен байланышкан, никеге же туугандыкка, же ар кандай туугандык катышка негизделген адамдар тобу.

Үй чарбасы менен үй-бүлөнүн айырмасы төмөнкүдөй:

- Үй чарбасы бир адамдан турушу мүмкүн, ал эми үй-бүлө жок дегенде эки адамдан турушу керек;
- Үй чарба мүчөлөрү тууган болууга милдеттүү эмес, ал эми үй-бүлө мүчөлөрү сөзсүз түрдө тууган болушу керек.

2009-жылдагы эл жана турак жай фондун каттоонун маалыматтары боюнча республикада 1145,8 миң жеке үй чарба катталды. Үй чарбаларда 5328,3 миң адам же өлкөнүн 99,3 пайызы жашайт.

Республикадагы үй чарбалардын орточо өлчөмү 4,6 адамды түздү, шаарларда - 3,8, айылдарда - 5,2 адамды. 1999-ж. каттоонун маалыматтарына салыштырганда он жылдын ичинде анын өлчөмү шаарларда да, айыл жерлерде да көбөйдү: турушуна жараша, 3,5 адамдан 3,8 адамга чейин жана 4,9 адамдан 5,2 адамга чейин.

Үй чарбанын эң чоң өлчөмү Ош (5,9 адам), Баткен (5,3) жана Жалал-Абад (5,4 адам) облустарында, ошондой эле Нарын жана Талас облустарында байкалды, бул жерлерде кыргыз жана өзбек калкынын салыштырма салмагы жогору болуп, бир нече үй-бүлөлөрдүн биргелешкен жашоосу салтка айланган. Бир аз өсүүсүнө карабастан, баштагыдай эле, үй чарбанын эң аз өлчөмү борборго мүнөздүү - 3,6 адам (8.1-таблица).

Үй чарбалар менен бирге, үй-бүлөлөрдүн тийиштүү мүнөздөмөлөрү көрсөтүлдү. 2009-ж. эл жана турак жай фондун каттоонун маалыматтары боюнча өлкөд 1027,4 миң үй-бүлө катталды, алардын орточо өлчөмү 5,0 адамды түздү. Үй-бүлөлөрдө 5108,2 миң адам же өлкөдөгү туруктуу калктын 95,2 пайызы жашайт. Мында да үй-бүлөнүн орточо өлчөмүнүн өсүүсү байкалды (8.2-таблица).

Ошентип, баштагыдай эле, үй-бүлө институтунун маанилүүлүгү сакталууда. Кыргызстандын калкынын негизги бөлүгү үй-бүлөдө жашайт, абдан аз бөлүгү институционалдык мекемелерде жашайт. Үй-бүлө менен үй чарбанын курамынын ортосундагы айырма анча деле билинбейт, анткени бир адамдан турган үй чарбалардын саны аз, мындан тышкары, туугандыгы жок үй чарба мүчөлөрүнүн саны абдан төмөн.

Турак жай бирдиктери жана турак жай шарттары

Кыргыз Республикасында 2009-ж. эл каттоо менен бирге биринчи жолу турак жай фонду да катталды. Каттоодо турак жайлардын (турак жай бирдиктеринин) төмөнкү түрлөрү эсепке алынды: менчик үйлөр, менчик үйлөрдүн бөлүгү, өзүнчө квартиралар, коммуналдык квартиралар, бөлмөлөр жана жатаканадагы квартиралар, дача үйлөрү мейманканалар, башка турак жайлар (убактылуу жашоо үчүн ылайыкталган жайлар, вагончиктер, боз үйлөр, палаткалар) жана жашоого ылайыкталган башка турак эмес жайлар (гараж, күркө, мекемедеги бөлмөлөр, мал чарба жайларындагы бөлмөлөр).

Мурунку 1999-жылдагы каттоодон айырмаланып, жүргүзүлүп жаткан каттоонун чегинде турак жай бирдиктер өзүнүн түрлөрү боюнча бөлүштүрүлдү: бир турак жай бирдикке ээ болгон курулма, бир турак жайдан көп бирдиктерге ээ болгон курулма (көп квартиралуу үй), институционалдык (адистештирилген) мекемеде жашаган адамдар үчүн курулма, жатакана, мейманкана, бүтпөгөн турак жай курулмасы, бузулган турак жай курулмасы, башка курулма. Мындан тышкары, турак жай бирдиктердин кабаттуулугу, сырткы дубалдардын матриалдары, курулган жылы жана жер титирөөгө каршы туруктуулук эсепке алынды.

2009-жылдагы каттоонун жыйынтыктары боюнча республиканын аймагында 1183 миң турак жай бирдиктери эсепке алынды, анын 1111,1 миңинде же 93,9 пайызында адамдар туруктуу жашашат, ал эми бош турган жайлардын саны 71,9 минди же 6,1 пайызды түздү (9.1-таблица).

Алдын ала маалыматтар боюнча, турак жай бирдиктердин жалпы саны (калктын өзгөчө топторунун жашоосу үчүн багытталган институционалдык мекемелердеги жайларды эсепке албаганда) 2009-ж. 85 млн. чарчы метрден ашыгын түзүп, 1999-ж. салыштырганда 39,4 пайызга (61,1 млн. чарчы метрге) көбөйдү.

Бузулган жана бүтпөгөн турак жай курулмаларда жайгашкан турак жайлардын саны да каттоо жүрүп жаткан мезгилде эсепке алынды. Ошентип, бүтпөгөн турак жай курулмаларда жайгашкан турак жайлардын саны 1,0 минди, бузулган курулмаларда жайгашкан турак жайлардын саны 2,5 миң бирдикти түздү (9.2-таблица).

Турак жайларда жана турак эмес жайларда жашаган үй чарбалардын саны (институционалдык мекемеде жашаган үй чарбаларды эсептебегенде) 1145,8 миң бирдикти

түздү, анын ичинен шаарларда - 473,4 миң үй чарба же 41,3 пайыз, айыл жерлерде - 672,4 миң үй чарба же 58,7 пайыз.

Жалпысынан республика боюнча жеке турак үйлөрдө 865,1 миң үй чарба, же үй чарбалардын жалпы санынын 75,5 пайызы жашайт, жеке үйдүн бөлүгүндө - 12,1 миң, же 1,1 пайыз, өзүнчө квартирада - 237,2 миң, же 20,7 пайыз, жалпы коммуналдык квартирада - 8,8 миң, же 0,8 пайыз, жатаканада - 16,2 миң, же 1,4 пайыз, башка турак жайларда (убактылуу жашаган жайларды кошкондо) - 3,2 миң үй чарба, же 0,3 пайыз (9.3-таблица).

Мындан тышкары, республиканын мейманканаларында 50 үй чарба, дача үйлөрүндө - 1900 үй чарба, жашоого ылайыкталган башка турак эмес жайларда 1200 үй чарба жашайт.

Каттоонун жыйынтыктары боюнча турак жайдын жоктугун белгилеген 55 үй чарба же аныкталган жашоо жайы жок 412 адам эсепке алынды.

Ээлеген турак жайлардын түрлөрү боюнча үй чарбалардын саны шаарларда жана айыл жерлеринде ар башка. Ошентип, шаарларда, жеке менчик турак үй өңдүү турак жайларда үй чарбалардын 48,5 пайызы жашайт (шаарларда жашаган үй чарбалардын жалпы санына салыштырмалуу), өзүнчө квартирада - 44,0 пайызы, жеке турак үйдүн бөлүгүндө - 2,0 пайызы, жалпы (коммуналдык) квартирада - 1,6 пайызы, бөлмөдө же жатаканадагы квартирада үй чарбалардын 3,3 пайызы жашайт.

Айылдарда жашаган үй чарбалардын жалпы санына салыштырмалуу айыл жерлерде жеке менчик турак үй өңдүү турак жайларда үй чарбалардын 94,5 пайызы, өзүнчө квартирада - 4,3 пайызы, жеке турак үйдүн бөлүгүндө - 0,4 пайызы, жалпы (коммуналдык) квартирада - 0,2 пайызы, бөлмөдө, же жатаканадагы квартирада үй чарбалардын 0,1 пайызы жашайт.

Башка турак жайларда (убактылуу жашоо үчүн ылайыкталган жайлар, вагончиктер, боз үйлөр, палаткаларда) шаарларда үй чарбалардын 2,1 миңи же 0,4 пайызы, айыл жерлеринде үй чарбалардын 1,1 миңи же 0,2 пайызы жашайт.

Башка турак эмес жайлар (гараж, күркө, мекемедеги бөлмөлөр, мал чарба жайларындагы бөлмөлөр) шаарлардагы 636 үй чарбалар тарабынан, айыл жерлерде 593 үй чарбалар тарабынан жашоо үчүн ылайыкталган, бул, шаарларда да, айыл жергесинде да үй чарбалардын санына салыштырмалуу 0,1 пайыздын түзөт (9.3-таблица).

IV.Публикациялык таблицалар

1-таблица. Кыргыз Республикасынын административдик-аймактык түзүлүшү

1.1. ААБОТ мамлекеттик классификаторуна ылайык Кыргыз Республикасынын административдик-аймактык түзүлүшү

	Административдик-аймактык бирдиктердин жана калктуу пункттардын саны					
	райондор (шаардагы райондорсуз)	шаарлар	шаарчалар	поселкалар	айылдык округдар	кыштактар [1] (айылдар)
Кыргыз Республикасы	**40**	**25**	**28**	**3**	**440**	**1834**
Баткен облусу	3	4	5	-	29	198
Жалал-Абад облусу	8	7	7	3	66	420
Ысык-Көл облусу	5	3	5	-	58	175
Нарын облусу	5	1	2	-	61	134
Ош облусу	7	3	2	-	86	474
Талас облусу	4	1	1	-	36	90
Чүй облусу	8	4	5	-	104	331
Бишкек ш.	-	1	1	-	-	1
Ош ш.	-	1	-	-	-	11

[1] 2009-жылдын 24-мартына карата болгон жергиликтүү кыштактардын (айылдардын) иш жүзүндөгү саны.

1.2. Иш жүзүндөгү жайгашкан жери боюнча кыштактардын (айылдардын) саны жөнүндө маалыматтардын ААБОТ мамлекеттик классификаторуна шайкеш келбегендиги жана анын себептери

	Каттоо күнүнө карата административдик-аймактык бирдиктердин жана кыштактардын (айылдардын) саны, бирдик						
	1999	2009					
					анын ичинде себептери боюнча		
	иш жүзүндө	иш жүзүндө	ААБОТ	ААБОТ менен иш жүзүндөгүнүн айырмасы	иш жүзүндө ордунда жок	башка айылдардын курамына кирген	ААБОТто көрсөтүлбөгөн, бирок иш жүзүндө бар айылдар
Кыргыз Республикасы	**1808**	**1834**	**1870**	**- 36**	**- 23**	**- 15**	**+ 2**
Баткен облусу	189	198	200	- 2	- 1	- 2	+ 1
Жалал-Абад облусу	415	420	436	- 16	- 7	- 9	-
Ысык-Көл облусу	181	175	189	- 14	- 13	- 1	-
Нарын облусу	133	134	134	-	-	-	-
Ош облусу	457	474	478	- 4	- 2	- 3	+ 1
Талас облусу	90	90	90	-	-	-	-
Чүй облусу	330	331	331	-	-	-	-
Бишкек ш.	1	1	1	-	-	-	-
Ош ш.	12	11	11	-	-	-	-

2-таблица. Калктын саны жана жайгаштырылышы

2.1. Аймактар боюнча шаардык жана айылдык болгон калктын саны жана анын жалпы санындагы салыштырма салмагы

(миң адам)

	Бардык калк		анын ичинде								Калктын жылдык орточо өсүшү
			шаардык калк				айылдык калк				
	1999	2009	1999		2009		1999		2009		
			бардыгы	пайыз менен	бардыгы	пайыз менен	бардыгы	пайыз менен	бардыгы	пайыз менен	
Кыргыз Республикасы	4850,7	5107,7	1713,9	35,3	1802,9	35,3	3136,8	64,7	3304,8	64,7	25,7
Баткен облусу	380,2	380,3	74,6	19,6	92,8	24,4	305,6	80,4	287,5	75,6	0,0
Жалал-Абад облусу	869,5	938,6	203,3	23,4	211,7	22,6	666,2	76,6	726,9	77,4	6,9
Ысык-Көл облусу	415,5	425,1	127,1	30,6	119,6	28,1	288,4	69,4	305,5	71,9	1,0
Нарын облусу	248,7	245,3	45,9	18,5	37,5	15,3	202,8	81,5	207,8	84,7	-0,3
Ош облусу	940,6	1000,0	64,6	6,9	82,8	8,3	876,0	93,1	917,2	91,7	5,9
Талас облусу	200,3	219,6	33,9	16,9	33,5	15,3	166,4	83,1	186,1	84,7	1,9
Чүй облусу	772,2	790,5	169,3	21,9	143,0	18,1	602,9	78,1	647,5	81,9	1,8
Бишкек ш.[1]	787,7	865,1	783,3	99,4	861,5	99,6	4,4	0,6	3,6	0,4	7,7
Ош ш.[1]	236,0	243,2	211,9	89,8	220,5	90,7	24,1	10,2	22,7	9,3	0,7

[1] Бул жерде жана кийинки таблицаларда шаарга баш ийген калктуу пункттар боюнча маалыматтар кирди.

2.2. Аймактар боюнча шаардык жана айылдык туруктуу калктын саны жана анын жалпы санындагы салыштырма салмагы

(миң адам)

	Бардык калк		анын ичинде								Калктын жылдык орточо өсүшү
			шаардык калк				айылдык калк				
	1999	2009	1999		2009		1999		2009		
			бардыгы	пайыз менен	бардыгы	пайыз менен	бардыгы	пайыз менен	бардыгы	пайыз менен	
Кыргыз Республикасы	4822,9	5362,8	1678,5	34,8	1828,2	34,1	3144,4	65,2	3534,6	65,9	54,0
Баткен облусу	382,4	428,6	73,3	19,2	103,8	24,2	309,1	80,8	324,8	75,8	4,6
Жалал-Абад облусу	869,3	1009,9	200,8	23,1	228,3	22,6	668,5	76,9	781,6	77,4	14,1
Ысык-Көл облусу	413,1	438,4	125,4	30,4	126,0	28,7	287,7	69,6	312,4	71,3	2,5
Нарын облусу	249,1	257,8	45,6	18,3	39,0	15,1	203,5	81,7	218,8	84,9	0,9
Ош облусу	943,6	1104,7	64,0	6,8	87,8	7,9	879,6	93,2	1016,9	92,1	16,1
Талас облусу	199,9	226,8	33,5	16,8	33,8	14,9	166,4	83,2	193,0	85,1	2,7
Чүй облусу	770,8	803,2	169,2	22,0	144,0	17,9	601,6	78,0	659,2	82,1	3,2
Бишкек ш.	762,3	835,3	758,2	99,5	831,7	99,6	4,1	0,5	3,6	0,4	7,3
Ош ш.	232,4	258,1	208,5	89,7	233,8	90,6	23,9	10,3	24,3	9,4	2,6

2.3. Чөлкөмдөр боюнча шаардык жана айылдык болгон калктын жана туруктуу калктын саны

(миң адам)

	Болгон калктын саны			Туруктуу калктын саны		
	бардык калк	анын ичинде		бардык калк	анын ичинде	
		шаардык	айылдык		шаардык	айылдык
Кыргыз Республикасы	**5107,7**	**1802,9**	**3304,8**	**5362,8**	**1828,2**	**3534,6**
Баткен облусу	**380,3**	**92,8**	**287,5**	**428,6**	**103,8**	**324,8**
Баткен ш.	17,9	12,1	5,8	19,7	13,4	6,3
Кызыл-Кыя ш.	40,9	30,0	10,9	44,2	31,8	12,4
Сүлүктү ш.	18,0	17,4	0,6	20,7	20,0	0,7
Восточный шаарчасы	5,9	5,9	-	6,6	6,6	-
Баткен району	62,3	-	62,3	69,6	-	69,6
Кадамжай району	143,9	17,2	126,7	157,6	20,4	137,2
Айдаркен шаарчасы	8,9	8,9	-	10,3	10,3	-
Кадамжай шаарчасы	5,8	5,8	-	6,7	6,7	-
Советский шаарчасы	1,2	1,2	-	1,3	1,3	-
Чаувай шаарчасы	1,3	1,3	-	2,1	2,1	-
Пүлгөн а. (РБ)	2,2	0,0	2,2	2,5	0,0	2,5
Лейлек району	97,3	16,1	81,2	116,8	18,2	98,6
Исфана ш. (РБ)	16,1	16,1	-	18,2	18,2	-
Жалал-Абад облусу	**938,6**	**211,7**	**726,9**	**1009,9**	**228,3**	**781,6**
Жалал -Абад ш.	92,1	85,2	6,9	97,2	89,0	8,2
Кара-Көл ш.	20,8	19,1	1,7	22,6	20,8	1,8
Кетмен-Төбө шаарчасы	1,7	1,7	-	1,9	1,9	-
Майлуу-Суу ш.	18,1	18,1	-	22,8	22,8	-
Көк-Таш шаарчасы	2,2	2,2	-	2,7	2,7	-
Сары-Бээ п.	0,7	0,7	-	0,9	0,9	-
Кара-Жыгач п.	0,8	0,8	-	0,9	0,9	-
Көк-Ой п.	1,1	1,1	-	1,4	1,4	-
Таш-Көмүр ш.	31,7	28,6	3,1	34,8	31,5	3,3
Кызыл-Жар шаарчасы	2,6	2,6	-	2,6	2,6	-
Шамалды- Сай шаарчасы	8,7	8,7	-	9,5	9,5	-
Ала-Бука району	81,5	-	81,5	87,5	-	87,5
Ала-Бука а. (РБ)	10,4	-	10,4	10,8	-	10,8
Аксы району	106,1	13,2	92,9	113,0	14,1	98,9
Кербен ш. (РБ)	13,2	13,2	-	14,1	14,1	-
Базар-Коргон району	132,0	-	132,0	142,9	-	142,9
Базар-Коргон а. (РБ)	32,1	-	32,1	33,4	-	33,4
Ноокен району	109,7	14,8	94,9	117,0	14,8	102,2
Кочкор-Ата ш.	14,8	14,8	-	14,8	14,8	-
Массы а. (РБ)	13,0	-	13,0	13,9	-	13,9
Сузак району	220,7	9,3	211,4	241,2	10,5	230,7
Көк-Жаңгак ш.	9,3	9,3	-	10,5	10,5	-
Сузак а. (РБ)	23,2	-	23,2	24,0	-	24,0
Тогуз-Торо району	21,4	-	21,4	22,1	-	22,1
Казарман а. (РБ)	9,1	-	9,1	9,5	-	9,5
Токтогул району	83,4	16,0	67,4	86,3	16,4	69,9
Токтогул шаарчасы (РБ)	16,0	16,0	-	16,4	16,4	-
Чаткал району	21,1	7,4	13,7	22,5	8,4	14,1
Сумсар шаарчасы	5,1	5,1	-	6,0	6,0	-
Терек-Сай шаарчасы	2,3	2,3	-	2,4	2,4	-
Каныш-Кыя						

	Болгон калктын саны			Туруктуу калктын саны		
	бардык калк	анын ичинде		бардык калк	анын ичинде	
		шаардык	айылдык		шаардык	айылдык
Ысык-Көл облусу	**425,1**	**119,6**	**305,5**	**438,4**	**126,0**	**312,4**
Каракол ш.	63,7	63,7	-	66,3	66,3	-
Пржевальск-Пристань шаарчасы	2,7	2,7	-	2,9	2,9	-
Балыкчы ш.	39,3	39,3	-	42,9	42,9	-
Орто-Токой шаарчасы	0,5	0,5	-	0,5	0,5	-
Ак-Суу району	62,5	1,0	61,5	63,7	1,0	62,7
Жыргалаң шаарчасы	1,0	1,0	-	1,0	1,0	-
Теплоключенка а. (РБ)	10,6	-	10,6	10,8	-	10,8
Жети-Өгүз району	79,3	-	79,3	82,1	-	82,1
Кызыл-Суу а. (РБ)	11,9	-	11,9	12,2	-	12,2
Ысык-Көл району	75,0	10,3	64,7	75,5	10,5	65,0
Чолпон-Ата ш. (РБ)	10,3	10,3	-	10,5	10,5	-
Тоң району	48,9	4,2	44,7	49,1	4,2	44,9
Кажы - Сай шаарчасы	4,2	4,2	0,0	4,2	4,2	-
Бөкөнбаев а. (РБ)	10,7	-	10,7	10,6	-	10,6
Түп району	56,4	1,1	55,3	58,8	1,1	57,7
Ак-Булак шаарчасы	1,1	1,1	-	1,1	1,1	-
Түп а.(РБ)	9,4	-	9,4	9,8	-	9,8
Нарын облусу	**245,3**	**37,5**	**207,8**	**257,8**	**39,0**	**218,8**
Нарын ш.	34,2	34,2	-	34,8	34,8	-
Ак-Талаа району	27,5	-	27,5	30,6	-	30,6
Баетов а. (РБ)	7,5	-	7,5	8,4	-	8,4
Ат-Башы району	47,2	-	47,2	49,2	-	49,2
Ат-Башы а. (РБ)	10,6	-	10,6	10,8	-	10,8
Жумгал району	36,8	2,6	34,2	40,8	3,4	37,4
Миң-Куш шаарчасы	2,6	2,6	-	3,4	3,4	-
Чаек а. (РБ)	6,0	-	6,0	7,0	-	7,0
Кочкор району	57,9	-	57,9	58,3	-	58,3
Кочкор а. (РБ)	9,8	-	9,8	9,9	-	9,9
Нарын району	41,7	0,7	41,0	44,1	0,8	43,3
Достук шаарчасы	0,7	0,7	-	0,8	0,8	-
Ош облусу	**1000,0**	**82,8**	**917,2**	**1104,7**	**87,8**	**1016,9**
Алай району	65,2	1,4	63,8	72,6	1,4	71,2
Сары-Таш шаарчасы	1,4	1,4	-	1,4	1,4	-
Гүлчө а. (РБ)	10,2	-	10,2	11,7	-	11,7
Араван району	98,3	-	98,3	106,1	-	106,1
Араван а. (РБ)	16,6	-	16,6	17,7	-	17,7
Кара-Кулжа району	74,1	-	74,1	87,7	-	87,7
Кара-Кулжа а. (РБ)	10,2	-	10,2	11,8	-	11,8
Кара-Суу району	321,5	21,9	299,6	348,3	20,9	327,4
Кара-Суу ш. (РБ)	21,9	21,9	-	20,9	20,9	-
Ноокат району	215,0	15,2	199,8	236,4	16,1	220,3
Ноокат ш. (РБ)	13,7	13,7	-	14,4	14,4	-
Найман шаарчасы	1,5	1,5	-	1,7	1,7	-

№1 - Карта

Кыргыз Республикасынын райондор жана шаарлар боюнча администрациялык-аймактык түзүлүшү

Администрациялык-аймактык бирдиктерди номерлөө тартиби

I Баткен облусу
- 11 Баткен району
- 12 Кадамжай району
- 13 Лейлек району
- 1A Баткен ш.
- 1B Кызыл-Кыя ш.
- 1C Сүлүктү ш.
- 1D Исфана ш.

II Жалал-Абад облусу
- 21 Аксы району
- 22 Ала-Бука району
- 23 Базар-Коргон району
- 24 Ноокен району
- 25 Сузак району
- 26 Тогуз-Торо району
- 27 Токтогул району
- 28 Чаткал району
- 2A Жалал-Абад ш.
- 2B Кара-Көл ш.
- 2C Көк-Жаңгак ш.
- 2D Майлуу-Суу ш.
- 2E Таш-Көмүр ш.
- 2F Кочкор-Ата ш.
- 2G Кербен ш.

III Ысык-Көл облусу
- 31 Ак-Суу району
- 32 Жети-Өгүз району
- 33 Ысык-Көл району
- 34 Тоң району
- 35 Түп району
- 3A Каракол ш.
- 3B Балыкчы ш.
- 3C Чолпон-Ата ш.

IV Нарын облусу
- 41 Ак-Талаа району
- 42 Ат-Башы району
- 43 Жумгал району
- 44 Кочкор району
- 45 Нарын району
- 4A Нарын ш.

V Ош облусу
- 51 Алай району
- 52 Араван району
- 53 Кара-Кулжа району
- 54 Кара-Суу району
- 55 Ноокат району
- 56 Өзгөн району
- 57 Чоң-Алай району
- 5A Кара-Суу ш.
- 5B Ноокат ш.
- 5C Өзгөн ш.

VI Талас облусу
- 61 Бакай-Ата району
- 62 Кара-Буура району
- 63 Манас району
- 64 Талас району
- 6A Талас ш.

VII Чүй облусу
- 71 Чүй району
- 72 Аламүдүн району
- 73 Жайыл району
- 74 Кемин району
- 75 Москва району
- 76 Панфилов району
- 77 Сокулук району
- 78 Ысык-Ата району
- 7A Токмок ш.
- 7B Кант ш.
- 7C Кара-Балта ш.
- 7D Шопоков ш.

VIII Бишкек ш.

IX Ош ш.

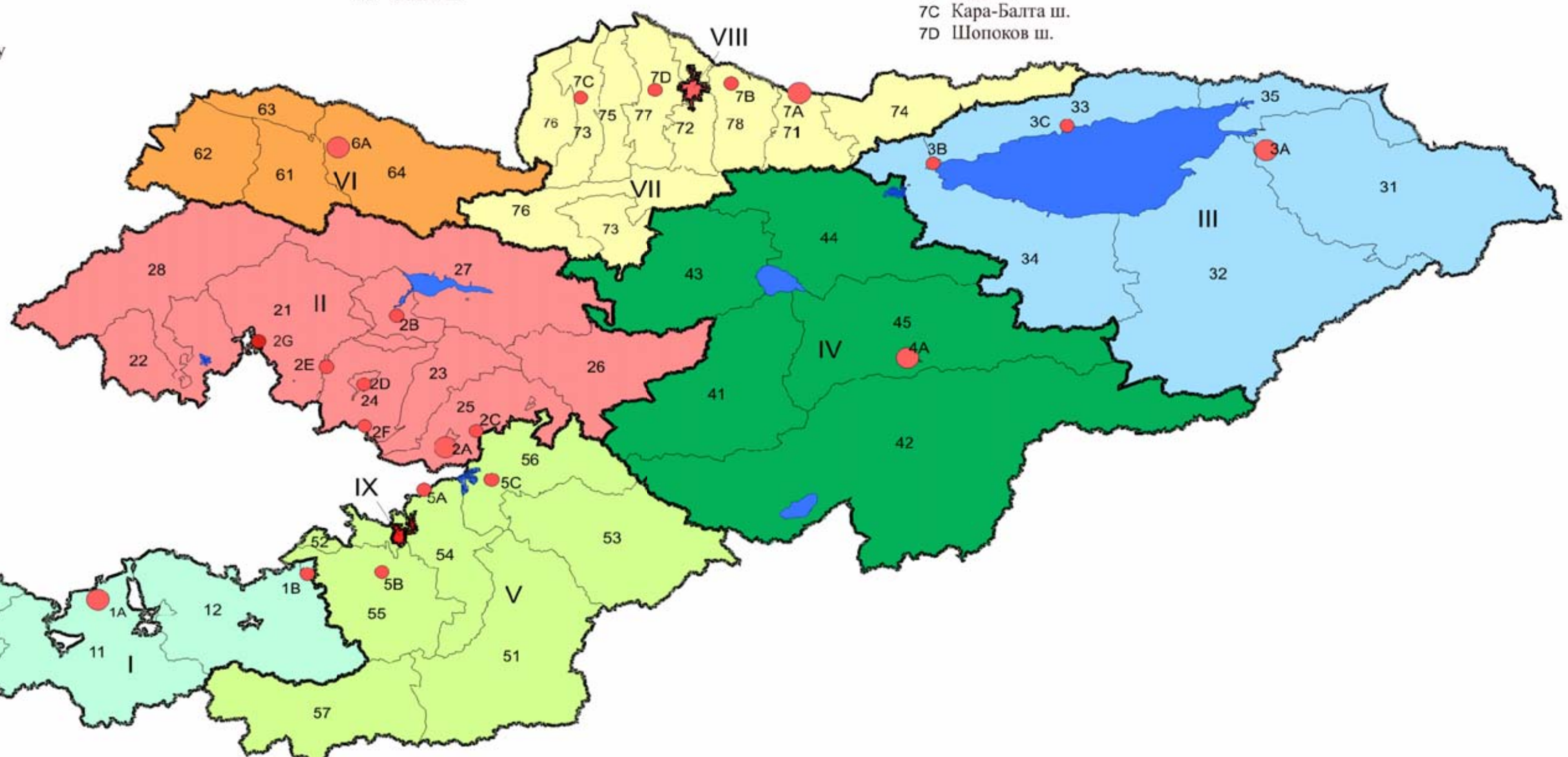

	Болгон калктын саны			Туруктуу калктын саны		
	бардык калк	анын ичинде		бардык калк	анын ичинде	
		шаардык	айылдык		шаардык	айылдык
Өзгөн району	202,3	44,3	158,0	228,6	49,4	179,2
Өзгөн ш. (РБ)	44,3	44,3	-	49,4	49,4	-
Чоң-Алай району	23,6	-	23,6	25,0	-	25,0
Дароот-Коргон а. (РБ)	4,7	-	4,7	4,7	-	4,7
Талас облусу	**219,6**	**33,5**	**186,1**	**226,8**	**33,8**	**193,0**
Талас ш.	32,6	32,6	-	32,9	32,9	-
Бакай-Ата району	43,4	-	43,4	44,0	-	44,0
Бакай-Ата а. (РБ)	6,8	-	6,8	6,8	-	6,8
Кара-Буура району	56,4	0,9	55,5	58,1	0,9	57,2
Маймак шаарчасы	0,9	0,9	-	0,9	0,9	-
Кызыл-Адыр а. (РБ)	10,7	-	10,7	10,8	-	10,8
Манас району	29,8	-	29,8	32,9	-	32,9
Покровка а. (РБ)	6,8	-	6,8	7,4	-	7,4
Талас району	57,4	-	57,4	58,9	-	58,9
Манас а. (РБ)	4,1	-	4,1	4,2	-	4,2
Чүй облусу	**790,5**	**143,0**	**647,5**	**803,2**	**144,0**	**659,2**
Токмок ш.	53,1	53,1	-	53,2	53,2	-
Аламүдүн району	147,2	-	147,2	148,0	-	148,0
Лебединовка а. (РБ)	20,4	-	20,4	20,7	-	20,7
Жайыл району	90,4	37,7	52,7	92,6	37,8	54,8
Кара-Балта ш. (РБ)	37,7	37,7	-	37,8	37,8	-
Кемин району	41,9	14,4	27,5	44,2	15,2	29,0
Кемин шаарчасы (РБ)	7,8	7,8	-	8,2	8,2	-
Ак-Түз шаарчасы	0,6	0,6	-	0,6	0,6	-
Борду шаарчасы	1,4	1,4	-	1,5	1,5	-
Орловка шаарчасы	4,6	4,6	-	4,9	4,9	-
Москва району	83,6	-	83,6	84,5	-	84,5
Беловодское а. (РБ)	21,4	-	21,4	21,3	-	21,3
Панфилов району	39,9	7,3	32,6	41,7	7,5	34,2
Кайыңды шаарчасы (РБ)	7,3	7,3	-	7,5	7,5	-
Сокулук району	158,1	8,7	149,4	159,2	8,7	150,5
Шопоков ш.	8,7	8,7	-	8,7	8,7	-
Сокулук а. (РБ)	12,0	-	12,0	12,0	-	12,0
Чүй району	44,8	-	44,8	47,0	-	47,0
Ысык-Ата району	131,5	21,8	109,7	132,8	21,6	111,2
Кант ш. (РБ)	21,8	21,8	-	21,6	21,6	-
Бишкек ш.	**865,1**	**861,5**	**3,6**	**835,3**	**831,7**	**3,6**
Чоң-Арык шаарчасы	9,7	9,7	-	9,7	9,7	-
Ош ш.	**243,2**	**220,5**	**22,7**	**258,1**	**233,8**	**24,3**

3-таблица. Жынысы жана курагы боюнча калктын болгон жана туруктуу саны

3.1. Жынысы жана аймактар боюнча калктын болгон жана туруктуу (убактылуу жашаган жана убактылуу жок болгондордун) саны

(миң адам)

	Болгон калк						Туруктуу калк					
	бардыгы			анын ичинде убактылуу жашагандар			бардыгы			анын ичинде убактылуу жоктор		
	экөө тең	эркектер	аялдар	экөө тең	эркектер	аялдар	экөө тең	эркектер	аялдар	экөө тең	эркектер	аялдар
Кыргыз Республикасы	**5107,7**	**2489,2**	**2618,5**	**75,1**	**37,6**	**37,5**	**5362,8**	**2645,9**	**2716,9**	**330,3**	**194,3**	**136,0**
Шаардык калк	1802,9	843,1	959,8	64,1	32,4	31,7	1828,2	863,1	965,1	89,2	52,1	37,1
Айылдык калк	3304,8	1646,1	1658,7	11,0	5,2	5,8	3534,6	1782,8	1751,8	241,1	142,2	98,9
Баткен облусу	**380,3**	**186,8**	**193,5**	**2,8**	**1,4**	**1,4**	**428,6**	**218,1**	**210,5**	**51,2**	**32,7**	**18,5**
Шаардык калк	92,8	44,5	48,3	2,0	1,0	1,0	103,8	52,1	51,7	13,1	8,6	4,5
Айылдык калк	287,5	142,3	145,2	0,8	0,4	0,4	324,8	166,0	158,8	38,1	24,1	14,0
Жалал-Абад облусу	**938,6**	**461,0**	**477,6**	**8,3**	**4,1**	**4,2**	**1009,9**	**505,3**	**504,6**	**79,5**	**48,3**	**31,2**
Шаардык калк	211,7	99,0	112,7	5,9	2,8	3,1	228,3	109,8	118,5	22,5	13,5	9,0
Айылдык калк	726,9	362,0	364,9	2,4	1,3	1,1	781,6	395,5	386,1	57,0	34,8	22,2
Ысык-Көл облусу	**425,1**	**209,6**	**215,5**	**1,8**	**0,9**	**0,9**	**438,4**	**216,5**	**221,9**	**15,0**	**7,8**	**7,2**
Шаардык калк	119,6	55,7	63,9	1,1	0,6	0,5	126,0	59,0	67,0	7,4	3,8	3,6
Айылдык калк	305,5	153,9	151,6	0,7	0,3	0,4	312,4	157,5	154,9	7,6	4,0	3,6
Нарын облусу	**245,3**	**123,3**	**122,0**	**1,8**	**0,8**	**1,0**	**257,8**	**130,3**	**127,5**	**14,4**	**7,8**	**6,6**
Шаардык калк	37,5	18,2	19,3	0,8	0,4	0,4	39,0	19,0	20,0	2,2	1,2	1,0
Айылдык калк	207,8	105,1	102,7	1,0	0,4	0,6	218,8	111,3	107,5	12,2	6,6	5,6
Ош облусу	**1000,0**	**494,2**	**505,8**	**5,9**	**3,0**	**2,9**	**1104,7**	**556,8**	**547,9**	**110,6**	**65,6**	**45,0**
Шаардык калк	82,8	40,2	42,6	3,2	1,8	1,4	87,8	43,7	44,1	8,1	5,2	2,9
Айылдык калк	917,2	454,0	463,2	2,7	1,2	1,5	1016,9	513,1	503,8	102,5	60,4	42,1
Талас облусу	**219,6**	**109,6**	**110,0**	**1,3**	**0,5**	**0,8**	**226,8**	**113,5**	**113,3**	**8,5**	**4,5**	**4,0**
Шаардык калк	33,5	16,0	17,5	0,7	0,3	0,4	33,8	16,2	17,6	1,0	0,5	0,5
Айылдык калк	186,1	93,6	92,5	0,6	0,2	0,4	193,0	97,3	95,7	7,5	4,0	3,5
Чүй облусу	**790,5**	**387,6**	**402,9**	**2,5**	**1,0**	**1,5**	**803,2**	**394,4**	**408,8**	**15,3**	**7,9**	**7,4**
Шаардык калк	143,0	65,9	77,1	0,8	0,3	0,5	144,0	66,6	77,4	1,8	1,0	0,8
Айылдык калк	647,5	321,7	325,8	1,7	0,7	1,0	659,2	327,8	331,4	13,5	6,9	6,6
Бишкек ш.	**865,1**	**402,9**	**462,2**	**44,5**	**23,0**	**21,5**	**835,3**	**387,1**	**448,2**	**14,7**	**7,1**	**7,6**
Шаардык калк	861,5	401,1	460,4	44,4	22,9	21,5	831,7	385,3	446,4	14,6	7,1	7,5
Айылдык калк	3,6	1,8	1,8	0,1	0,1	0,0	3,6	1,8	1,8	0,1	0,0	0,1
Ош ш.	**243,2**	**114,2**	**129,0**	**6,2**	**2,9**	**3,3**	**258,1**	**123,9**	**134,2**	**21,1**	**12,6**	**8,5**
Шаардык калк	220,5	102,5	118,0	5,2	2,3	2,9	233,8	111,4	122,4	18,5	11,2	7,3
Айылдык калк	22,7	11,7	11,0	1,0	0,6	0,4	24,3	12,5	11,8	2,6	1,4	1,2

3.2. Жынысы жана аймактар боюнча шаардык жана айылдык туруктуу калктын саны

(миң адам)

	1999			2009		
	экөө тең	эркектер	аялдар	экөө тең	эркектер	аялдар
Кыргыз Республикасы	**4822,9**	**2380,4**	**2442,5**	**5362,8**	**2645,9**	**2716,9**
Шаардык калк	1678,6	802,2	876,4	1828,2	863,1	965,1
Айылдык калк	3144,3	1578,2	1566,1	3534,6	1782,8	1751,8
Баткен облусу	**382,4**	**191,4**	**191,0**	**428,6**	**218,1**	**210,5**
Шаардык калк	73,3	35,8	37,5	103,8	52,1	51,7
Айылдык калк	309,1	155,6	153,5	324,8	166,0	158,8
Жалал-Абад облусу	**869,3**	**432,3**	**437,0**	**1009,9**	**505,3**	**504,6**
Шаардык калк	200,8	96,7	104,1	228,3	109,8	118,5
Айылдык калк	668,5	335,6	332,9	781,6	395,5	386,1
Ысык-Көл облусу	**413,1**	**204,7**	**208,4**	**438,4**	**216,5**	**221,9**
Шаардык калк	125,4	59,4	66,0	126,0	59,0	67,0
Айылдык калк	287,7	145,3	142,4	312,4	157,5	154,9
Нарын облусу	**249,1**	**125,9**	**123,2**	**257,8**	**130,3**	**127,5**
Шаардык калк	45,6	22,0	23,6	39,0	19,0	20,0
Айылдык калк	203,5	103,9	99,6	218,8	111,3	107,5
Ош облусу	**943,6**	**472,2**	**471,4**	**1104,7**	**556,8**	**547,9**
Шаардык калк	64,0	31,6	32,4	87,8	43,7	44,1
Айылдык калк	879,6	440,6	439,0	1016,9	513,1	503,8
Талас облусу	**199,9**	**99,4**	**100,5**	**226,8**	**113,5**	**113,3**
Шаардык калк	33,6	15,7	17,9	33,8	16,2	17,6
Айылдык калк	166,3	83,7	82,6	193,0	97,3	95,7
Чүй облусу	**770,8**	**377,5**	**393,3**	**803,2**	**394,4**	**408,8**
Шаардык калк	169,2	78,0	91,2	144,0	66,6	77,4
Айылдык калк	601,6	299,5	302,1	659,2	327,8	331,4
Бишкек ш.	**762,3**	**365,3**	**397,0**	**835,3**	**387,1**	**448,2**
Шаардык калк	758,2	363,2	395,0	831,7	385,3	446,4
Айылдык калк	4,1	2,1	2,0	3,6	1,8	1,8
Ош ш.	**232,4**	**111,7**	**120,7**	**258,1**	**123,9**	**134,2**
Шаардык калк	208,5	99,8	108,7	233,8	111,4	122,4
Айылдык калк	23,9	11,9	12,0	24,3	12,5	11,8

3.3. Аймактар боюнча шаардык жана айылдык туруктуу калктагы эркектер менен аялдардын салыштырма салмагы

(пайыз менен)

	1999			2009		
	эркектер	аялдар	1000 аялга туура келген эркектер, адам	эркектер	аялдар	1000 аялга туура келген эркектер, адам
Кыргыз Республикасы	**49,4**	**50,6**	**975**	**49,3**	**50,7**	**974**
Шаардык калк	47,8	52,2	915	47,2	52,8	894
Айылдык калк	50,2	49,8	1 008	50,4	49,6	1 018
Баткен облусу	**50,1**	**49,9**	**1 002**	**50,9**	**49,1**	**1 036**
Шаардык калк	48,8	51,2	955	50,2	49,8	1 008
Айылдык калк	50,3	49,7	1 014	51,1	48,9	1 045
Жалал-Абад облусу	**49,7**	**50,3**	**989**	**50,0**	**50,0**	**1 001**
Шаардык калк	48,2	51,8	929	48,1	51,9	927
Айылдык калк	50,2	49,8	1 008	50,6	49,4	1 024
Ысык-Көл облусу	**49,6**	**50,4**	**982**	**49,4**	**50,6**	**976**
Шаардык калк	47,4	52,6	900	46,8	53,2	881
Айылдык калк	50,5	49,5	1 020	50,4	49,6	1 017
Нарын облусу	**50,5**	**49,5**	**1 022**	**50,5**	**49,5**	**1 022**
Шаардык калк	48,2	51,8	932	48,8	51,2	955
Айылдык калк	51,1	48,9	1 043	50,8	49,2	1 034
Ош облусу	**50,0**	**50,0**	**1 002**	**50,4**	**49,6**	**1 016**
Шаардык калк	49,4	50,6	975	49,8	50,2	991
Айылдык калк	50,1	49,9	1 004	50,5	49,5	1 018
Талас облусу	**49,7**	**50,3**	**989**	**50,0**	**50,0**	**1 002**
Шаардык калк	46,7	53,3	877	47,9	52,1	920
Айылдык калк	50,3	49,7	1 013	50,4	49,6	1 017
Чүй облусу	**49,0**	**51,0**	**960**	**49,1**	**50,9**	**964**
Шаардык калк	46,1	53,9	855	46,2	53,8	859
Айылдык калк	49,8	50,2	991	49,7	50,3	989
Бишкек ш.	**47,9**	**52,1**	**920**	**46,3**	**53,7**	**863**
Шаардык калк	47,9	52,1	919	46,3	53,7	862
Айылдык калк	51,2	48,8	1 050	50,0	50,0	1 000
Ош ш.	**48,1**	**51,9**	**925**	**48,0**	**52,0**	**923**
Шаардык калк	47,9	52,1	918	47,6	52,4	910
Айылдык калк	49,8	50,2	992	51,4	48,6	1 059

3.4. Жынысы жана курактык топтор боюнча шаардык жана айылдык туруктуу калктын саны

(миң адам)

	Бардык калк			Шаардык калк			Айылдык калк		
	экөө тең	эркектер	аялдар	экөө тең	эркектер	аялдар	экөө тең	эркектер	аялдар
Бардык калк	**5362,8**	**2645,9**	**2716,9**	**1828,2**	**863,1**	**965,1**	**3534,6**	**1782,8**	**1751,8**
анын ичинде курагы, жашы:									
0- 9	1074,1	547,4	526,7	312,5	158,7	153,8	761,6	388,7	372,9
10-19	1159,1	587,4	571,7	369,3	182,1	187,2	789,8	405,3	384,5
20-29	1030,7	518,4	512,3	381,3	182,8	198,5	649,4	335,6	313,8
30-39	725,5	360,4	365,1	260,7	121,9	138,8	464,8	238,5	226,3
40-49	629,7	305,8	323,9	228,6	105,5	123,1	401,1	200,3	200,8
50-59	399,2	185,5	213,7	148,2	64,8	83,4	251,0	120,7	130,3
60-69	166,0	72,7	93,3	65,1	26,1	39,0	100,9	46,6	54,3
70-79	131,0	52,4	78,6	46,2	16,6	29,6	84,8	35,8	49,0
80-89	43,8	15,3	28,5	15,2	4,4	10,8	28,6	10,9	17,7
90-99	3,2	0,6	2,6	1,0	0,2	0,8	2,2	0,4	1,8
100 жаш жана андан улуу	0,5	0,0	0,5	0,1	0,0	0,1	0,4	0,0	0,4
Жалпы санынын ичинен - курактагы, жаштагы калк:									
эмгекке жарамдуудан жаш	1741,6	886,8	854,8	503,2	254,9	248,3	1238,3	631,9	606,4
эмгекке жарамдуу	3187,4	1618,0	1569,4	1161,9	560,9	601,0	2025,5	1057,1	968,4
эмгекке жарамдуудан улуу	433,8	141,1	292,7	163,1	47,3	115,8	270,8	93,8	177,0
0- 6	777,7	396,5	381,2	228,3	115,7	112,6	549,5	280,8	268,7
7-17	1203,3	611,4	591,9	351,4	177,0	174,4	851,9	434,4	417,5
14-34	2136,5	1075,0	1061,5	763,0	367,1	395,9	1373,5	707,9	665,6
65 жаш жана андан улуу	256,3	102,4	153,9	91,3	32,5	58,7	165,0	69,9	95,1
Калктын орточо курагы	27,6	26,7	28,4	29,0	27,6	30,2	26,8	26,2	27,5

3.5. Курактык топтору боюнча туруктуу калктагы эркектер менен аялдардын салыштырма салмагы

(пайыз менен)

	1999		2009		1000 аялга туура келген эркектер, адам	
	эркектер	аялдар	эркектер	аялдар	1999	2009
Бардык калк	**49,4**	**50,6**	**49,3**	**50,7**	**975**	**974**
анын ичинде курагы, жашы:						
0- 9	50,9	49,1	51,0	49,0	1038	1039
10-19	50,5	49,5	50,7	49,3	1020	1027
20-29	50,5	49,5	50,3	49,7	1018	1012
30-39	49,9	50,1	49,7	50,3	995	987
40-49	48,7	51,3	48,6	51,4	948	944
50-59	47,1	52,9	46,5	53,5	892	868
60-69	44,4	55,6	43,8	56,2	799	779
70-79	37,4	62,6	40,0	60,0	596	668
80-89	26,0	74,0	34,8	65,2	352	533
90-99	21,0	79,0	21,2	78,8	266	269
100 жаш жана андан улуу	13,9	86,1	20,0	80,0	161	250
Жалпы санынын ичинен - курактагы, жаштагы калк:						
эмгекке жарамдуудан жаш	50,8	49,2	50,9	49,1	1032	1037
эмгекке жарамдуу	50,8	49,2	50,8	49,2	1033	1031
эмгекке жарамдуудан улуу	35,1	64,9	32,5	67,5	542	482
0- 6	50,9	49,1	51,0	49,0	1037	1040
7-17	50,6	49,4	50,8	49,2	1026	1033
14-34	50,4	49,6	50,3	49,7	1016	1013
65 жаш жана андан улуу	38,1	61,9	40,0	60,0	615	665

3.6. 2009-ж. жашаган жеринде убактылуу жок болгон калктын жок болгондуктарынын себептери, убактысы жана барган жери боюнча бөлүштүрүү

(миң адам)

	Бардыгы	анын ичинде убактылуу жүргөн аймактары		
		КМШ өлкөлөрүндө	КМШ өлкөлөрүнөн сырткары	республиканын чөлкөмдөрүндө
Кыргыз Республикасы бардыгы	**330,3**	**243,2**	**7,4**	**79,7**
анын ичинде убактылуу жоктор, себептери боюнча:				
жумуш	267,8	220,0	4,8	43,0
окуу	20,4	4,1	1,8	14,5
үй-бүлө шарты	34,6	16,4	0,6	17,6
башка себеп	7,5	2,7	0,2	4,6
бир айдан аз убактылуу жок болгондор, себептери боюнча:	**26,1**	**14,0**	**0,4**	**11,7**
жумуш	16,5	11,5	0,2	4,8
окуу	2,3	0,5	0,1	1,7
үй-бүлө шарты	4,5	1,4	0,1	3,0
башка себеп	2,8	0,6	-	2,2
бир айдан бир жылга чейин убактылуу жок болгондор, себептери боюнча:	**202,8**	**132,2**	**2,6**	**68,0**
жумуш	159,8	120,0	1,6	38,2
окуу	15,7	2,2	0,7	12,8
үй-бүлө шарты	23,5	8,7	0,2	14,6
башка себеп	3,8	1,3	0,1	2,4
бир жыл же андан көп убакка жок болгондор, себептери боюнча:	**101,4**	**97,0**	**4,4**	**-**
жумуш	91,5	88,5	3,0	-
окуу	2,4	1,4	1,0	-
үй-бүлө шарты	6,6	6,3	0,3	-
башка себеп	0,9	0,8	0,1	-

3.7. 2009-ж. убактылуу жашаган калктын туруктуу жашаган жеринде болбогондуктарынын себептери, убактысы жана орду боюнча бөлүштүрүү

(миң адам)

	Бардыгы	анын ичинде убактылуу келишти		
		КМШ өлкөлөрүнөн	КМШ өлкөлөрүнөн сырткары	республиканын чөлкөмдөрүнөн
Кыргыз Республикасы бардыгы	**75,1**	**9,8**	**4,2**	**61,1**
анын ичинде, убактылуу жашагандар себептери боюнча:				
жумуш	18,7	1,7	2,9	14,1
окуу	9,1	0,8	0,6	7,7
үй-бүлө шарты	16,7	3,4	0,4	12,9
башка себеп	30,6	3,9	0,3	26,4
бир айдан аз убактылуу жашагандар, себептери боюнча:	**40,1**	**5,9**	**0,9**	**33,3**
жумуш	5,3	0,5	0,4	4,4
окуу	1,8	0,2	0,1	1,5
үй-бүлө шарты	8,9	2,1	0,2	6,6
башка себеп	24,1	3,1	0,2	20,8
бир айдан бир жылга чейин убактылуу жашагандар, себептери боюнча:	**35,0**	**3,9**	**3,3**	**27,8**
жумуш	13,4	1,2	2,5	9,7
окуу	7,3	0,6	0,5	6,2
үй-бүлө шарты	7,8	1,3	0,2	6,3
башка себеп	6,5	0,8	0,1	5,6

4-таблица. Улуту жана тили боюнча туруктуу калктын саны

4.1. Айрым улуттар боюнча туруктуу калктын саны

	Миң адам		Жыйынтыгына карата пайыз менен		2009-ж. 1999-жылга карата пайыз менен
	1999	2009	1999	2009	
Бардык калк	**4822,9**	**5362,8**	**100**	**100**	**111,2**
анын ичинде:					
кыргыздар	3128,1	3804,8	64,9	70,9	121,6
өзбектер	665,0	768,4	13,8	14,3	115,5
орустар	603,2	419,6	12,5	7,8	69,6
дунгандар	51,8	58,1	1,1	1,1	112,2
украиндер	50,4	21,9	1,0	0,4	43,5
уйгурлар	46,9	48,5	1,0	0,9	103,4
татарлар	45,4	31,4	0,9	0,6	69,2
казактар	42,7	33,2	0,9	0,6	77,8
тажиктер	42,6	46,1	0,9	0,9	108,2
түрктөр	33,3	39,4	0,7	0,8	118,3
немистер	21,5	9,5	0,4	0,2	44,2
корейлер	19,8	17,3	0,4	0,3	87,4
азербайжандар	14,0	17,3	0,3	0,3	123,6
армяндар	1,4	0,9	0,0	0,0	64,3
балкарлар	1,5	1,3	0,0	0,0	86,7
башкырлар	2,0	1,1	0,0	0,0	55,0
белорустар	3,2	1,4	0,1	0,0	43,8
гректер	0,7	0,5	0,0	0,0	71,4
грузиндер	0,7	0,6	0,0	0,0	85,7
даргиндер	2,7	2,4	0,1	0,1	88,9
калмактар	5,8	4,2	0,1	0,1	72,4
карачайлар	2,2	1,7	0,1	0,0	77,3
кытайлар	0,9	1,8	0,0	0,1	2,0 эсе
курддар	11,6	13,2	0,2	0,3	113,8
лезгиндер	2,7	2,6	0,1	0,1	96,3
мордвалар	1,5	0,5	0,0	0,0	33,3
поляктар	0,8	0,4	0,0	0,0	50,0
түркмөндөр	0,4	1,4	0,0	0,0	3,5 эсе
цыгандар	1,0	0,6	0,0	0,0	60,0
чечендер (ночхолор)	2,6	1,9	0,1	0,0	73,1
чуваштар	0,9	0,3	0,0	0,0	33,3
башка улуттар	15,6	10,5	0,4	0,2	67,3

4.2. 2009-ж. айрым улуттар жана эне тили боюнча туруктуу калктын саны

(миң адам)

	Бардыгы	анын ичинде эне тили катары көрсөткөндөр				
		өз улутунун тили	кыргыз	орус	өзбек	башка тил
Бардык калк	**5362,8**	**5232,2**	**31,2**	**63,2**	**14,9**	**21,3**
анын ичинде:						
кыргыздар	3804,8	3799,4	-	4,0	1,1	0,3
өзбектер	768,4	757,7	6,3	3,8	-	0,6
орустар	419,6	419,0	0,3	-	0,1	0,2
дунгандар	58,1	56,3	0,3	0,8	0,7	0,0
украиндер	21,9	5,4	0,1	16,4	0,0	0,0
уйгурлар	48,5	37,3	2,0	2,0	7,1	0,1
татарлар	31,4	20,9	1,1	9,0	0,3	0,1
казактар	33,2	22,4	8,8	1,8	0,1	0,1
тажиктер	46,1	42,3	1,0	0,3	2,4	0,1
түрктөр	39,4	16,2	6,2	0,7	2,6	13,7
немистер	9,5	2,7	0,1	6,7	0,0	0,0
корейлер	17,3	8,5	0,1	8,7	0,0	0,0
азербайжандар	17,3	11,5	0,2	1,0	0,1	4,5
армяндар	0,9	0,4	0,0	0,5	0,0	0,0
балкарлар	1,3	1,0	0,1	0,2	0,0	0,0
башкырлар	1,1	0,5	0,1	0,3	0,1	0,1
белорустар	1,4	0,3	0,0	1,1	0,0	0,0
гректер	0,5	0,2	0,0	0,3	0,0	0,0
грузиндер	0,6	0,3	0,0	0,2	0,0	0,1
даргиндер	2,4	2,3	0,0	0,1	0,0	0,0
калмактар	4,2	0,3	3,7	0,2	0,0	0,0
карачайлар	1,7	1,0	0,1	0,3	0,0	0,3
кытайлар	1,8	1,5	0,0	0,3	0,0	0,0
курддар	13,2	12,7	0,0	0,2	0,1	0,2
лезгиндер	2,6	2,4	0,0	0,2	0,0	0,0
мордвалар	0,5	0,1	0,0	0,4	0,0	0,0
поляктар	0,4	0,1	0,0	0,3	0,0	0,0
түркмөндөр	1,4	1,2	0,1	0,1	0,0	0,0
цыгандар	0,6	0,4	0,0	0,2	0,0	0,0
чечендер (ночхолор)	1,9	1,5	0,1	0,3	0,0	0,0
чуваштар	0,3	0,1	0,0	0,2	0,0	0,0
башка улуттар	10,5	6,3	0,5	2,6	0,2	0,9

4.3. 2009-ж. айрым улуттар жана экинчи тилди билүү боюнча 15 жаш жана андан улуу курактагы туруктуу калктын саны

(миң адам)

	Экинчи тилди билген адамдар	анын ичинде төмөнкү тилди билгендер						
		кыргыз	орус	өзбек	англис	немис	француз	түрк
Бардык калк	**2218,9**	**226,5**	**1854,7**	**81,8**	**26,8**	**3,1**	**0,5**	**3,6**
анын ичинде:								
кыргыздар	1602,6	1,2	1521,2	58,2	8,8	0,7	0,2	2,2
өзбектер	362,0	176,9	178,0	1,1	0,9	0,1	0,0	0,3
орустар	30,9	11,2	0,8	1,2	13,2	2,0	0,3	0,3
дунгандар	36,3	1,6	34,3	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
украиндер	6,5	0,6	4,7	0,1	0,4	0,1	0,0	0,0
уйгурлар	30,7	6,3	21,2	2,5	0,2	0,0	0,0	0,0
татарлар	21,2	2,9	16,1	0,7	0,5	0,0	0,0	0,1
казактар	23,0	4,3	17,8	0,1	0,2	0,0	0,0	0,1
тажиктер	29,4	9,4	7,2	12,3	0,1	0,0	0,0	0,0
түрктөр	24,1	6,8	12,7	3,9	0,3	0,0	0,0	0,4
немистер	3,2	0,2	2,2	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0
корейлер	8,2	0,4	6,5	0,1	0,7	0,1	0,0	0,0
азербайжандар	11,7	2,2	8,3	0,9	0,1	0,0	0,0	0,1
армяндар	0,5	0,1	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
балкарлар	0,9	0,1	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
башкырлар	0,8	0,1	0,5	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
белорустар	0,4	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
гректер	0,2	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
грузиндер	0,3	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
даргиндер	1,7	0,0	1,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
калмактар	2,8	0,2	2,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
карачайлар	1,2	0,1	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
кытайлар	1,0	0,0	0,7	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
курддар	8,0	0,9	6,9	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1
лезгиндер	1,9	0,0	1,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
мордвалар	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
поляктар	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
түркмөндөр	1,2	0,1	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
цыгандар	0,4	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
чечендер (ночхолор)	1,3	0,1	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
чуваштар	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
башка улуттар	6,2	0,7	3,9	0,4	1,0	0,1	0,0	0,0

5-таблица. Калкка билим берүү

5.1. Билим деңгээли боюнча 15 жаш жана андан улуу курактагы туруктуу калктын саны

(миң адам)

	15 жаш жана андан улуу курактагы бардык калк	анын ичинде билими барлар						жалпы башталгыч билими жок
		жогорку кесиптик	толук эмес жогорку кесиптик	орто кесиптик	жалпы орто[1]	негизги жалпы (толук эмес орто)	жалпы башталгыч	
Кыргыз Республикасы-бардыгы								
1999-ж.	**3090,7**	**324,4**	**47,7**	**333,2**	**1545,6**	**566,4**	**193,8**	**79,6**
2009-ж.	**3738,2**	**463,2**	**133,3**	**263,9**	**2166,8**	**443,1**	**204,0**	**63,9**
анын ичинде:								
Баткен облусу	288,7	20,8	7,9	13,2	198,0	26,8	16,2	5,8
Жалал-Абад облусу	674,2	52,0	18,0	36,8	432,2	82,3	38,6	14,3
Ысык-Көл облусу	305,4	39,2	8,8	28,3	171,9	34,6	18,3	4,3
Нарын облусу	169,7	18,5	2,7	12,6	100,8	20,5	11,4	3,2
Ош облусу	727,2	52,3	13,7	35,1	468,8	96,9	43,8	16,6
Талас облусу	149,0	14,6	3,8	11,0	88,4	17,7	10,1	3,4
Чүй облусу	592,2	63,6	14,2	53,1	322,8	93,6	34,6	10,3
Бишкек ш.	645,2	169,9	50,2	59,7	294,9	44,2	22,8	3,5
Ош ш.	186,6	32,3	14,0	14,1	89,0	26,5	8,2	2,5

[1] Башталгыч кесиптик билим кошо.

5.2. Жынысы боюнча 15 жаш жана андан улуу курактагы туруктуу калктын билим деңээли

(миң адам)

	Калктын 1000 адамына билими барлар					
	жогорку кесиптик	толук эмес жогорку кесиптик	орто кесиптик	жалпы орто[1]	негизги жалпы (толук эмес орто)	жалпы башталгыч
Бардык калк - бардыгы						
экөө тең						
1999-ж.	105	15	108	500	183	63
2009-ж.	124	36	71	580	119	55
эркектер						
1999-ж.	100	16	82	539	194	54
2009-ж.	113	34	50	615	123	53
аялдар						
1999-ж.	109	15	133	464	173	71
2009-ж.	134	37	90	547	114	56
Шаардык калк						
экөө тең						
1999-ж.	166	27	137	458	154	44
2009-ж.	199	61	91	496	101	42
эркектер						
1999-ж.	156	28	100	506	166	37
2009-ж.	187	61	64	532	106	43
аялдар						
1999-ж.	175	26	170	417	145	50
2009-ж.	210	61	113	467	96	42
Айылдык калк						
экөө тең						
1999-ж.	66	8	89	526	201	75
2009-ж.	81	21	59	627	129	62
эркектер						
1999-ж.	68	9	71	558	211	64
2009-ж.	74	20	43	658	132	58
аялдар						
1999-ж.	65	7	108	495	192	85
2009-ж.	88	22	76	596	125	65

[1] Башталгыч кесиптик билим кошо.

6-таблица. Калктын киреше булактары жана иштеген иши

6.1. Жашоо каражаттарынын негизги булактары боюнча 15 жаш жана андан улуу курактагы калк

(миң адам)

	1999	2009	Жыйынтыгына карата пайыз менен	
			1999	2009
Бардык калк	**3090,7**	**3738,2**	**100**	**100**
анын ичинде:				
кирешелүү жумуш	1704,2	2058,8	55,1	55,1
стипендия	12,8	13,9	0,4	0,4
пенсия	429,1	423,7	13,9	11,3
жөлөк пул	20,4	12,6	0,7	0,3
мамлекеттик камсыздоонун башка түрү	20,4	21,3	0,7	0,6
жыйнаган акча	-	15,2	-	0,4
менчиктен түшкөн киреше	11,6	64,9	0,4	1,7
бирөөнүн багуусунда	765,9	1083,7	24,7	29,0
башка булак	126,3	44,1	4,1	1,2
Шаардык калк	**1193,8**	**1359,5**	**100**	**100**
анын ичинде:				
кирешелүү жумуш	502,1	599	42,1	44,1
стипендия	9,7	8,1	0,8	0,6
пенсия	172,2	155,1	14,4	11,4
жөлөк пул	10,4	4,2	0,9	0,3
мамлекеттик камсыздоонун башка түрү	7,6	9,1	0,6	0,7
жыйнаган акча	-	10,1	-	0,7
менчиктен түшкөн киреше	5,0	30,2	0,4	2,2
бирөөнүн багуусунда	395,4	511,3	33,1	37,6
башка булак	91,4	32,4	7,7	2,4
Айылдык калк	**1897,0**	**2378,7**	**100**	**100**
анын ичинде:				
кирешелүү жумуш	1202,1	1459,8	63,4	61,4
стипендия	3,2	5,8	0,2	0,2
пенсия	256,9	268,6	13,5	11,3
жөлөк пул	10,0	8,4	0,5	0,4
мамлекеттик камсыздоонун башка түрү	12,8	12,2	0,7	0,5
жыйнаган акча	-	5,1	-	0,2
менчиктен түшкөн киреше	6,6	34,7	0,3	1,5
бирөөнүн багуусунда	370,5	572,4	19,5	24,0
башка булак	34,9	11,7	1,8	0,5

6.2. Экономикалык ишмердиктин түрлөрү боюнча 15 жаш жана андан улуу курактагы иштеп жаткан калк

(миң адам)

	1999	2009	Жыйынтыгына карата пайыз менен	
			1999	2009
Бардык калк	**1718,0**	**2085,6**	**100**	**100**
анын ичинде:				
Айыл чарбасы, аңчылык жана токой чарбасы	945,2	964,1	55,0	46,2
Балык уулоочулук, балык өстүрүүчүлүк	0,3	0,3	0,0	0,0
Тоо-кендерин казуу өнөр жайы	8,4	13,0	0,5	0,6
Иштетүү өнөр жайы	106,2	119,1	6,2	5,7
Электр энергиясын, газ менен суну өндүрүү жана бөлүштүрүү	25,7	24,4	1,5	1,2
Курулуш	35,9	142,1	2,1	6,8
Соода, автомобилдерди, турмуш-тиричилик буюмдарды жана жеке керектелүүчү нерселерди оңдоо	172,2	274,6	10,0	13,2
Мейманканалар жана ресторандар	17,8	56,9	1,0	2,7
Транспорт жана байланыш	56,1	91,9	3,3	4,4
Финансылык ишмердик	7,9	14,2	0,5	0,7
Кыймылсыз мүлк операциялары, ижара жана керектөөчүлөргө тейлөө көрсөтүү	16,4	29,9	1,0	1,4
Мамлекеттик башкаруу	70,5	72,3	4,1	3,5
Билим берүү	127,6	130,0	7,4	6,2
Саламаттыкты сактоо жана социалдык тейлөөлөрдү көрсөтүү	77,8	61,8	4,5	3
Коммуналдык, социалдык жана жеке тейлөөлөрдү көрсөтүү	41,0	66,2	2,4	3,2
Үй чарбаны жүргүзүү боюнча тейлөө көрсөтүү	4,8	24,2	0,3	1,2
Экстерриториялык уюмдардын ишмердиги	0,6	0,6	0,0	0,0
Бөлүнбөгөн жана так эмес көрсөтүлгөн ишмердиктин түрлөрү	3,6	-	0,2	-

6.2. таблицасынын уландысы

(миң адам)

	1999	2009	Жыйынтыгына карата пайыз менен	
			1999	2009
Шаардык калк	**504,3**	**606,5**	**100**	**100**
анын ичинде:				
Айыл чарбасы, аңчылык жана токой чарбасы	31,6	26,8	6,3	4,4
Балык уулоочулук, балык өстүрүүчүлүк	0,1	0,1	0,0	0,1
Тоо-кендерин казуу өнөр жайы	6,3	7,8	1,2	1,3
Иштетүү өнөр жайы	74,1	67,1	14,7	11,1
Электр энергиясын, газ менен суну өндүрүү жана бөлүштүрүү	15,5	13,9	3,1	2,3
Курулуш	23	55,5	4,5	9,1
Соода, автомобилдерди, турмуш-тиричилик буюмдарды жана жеке керектелүүчү нерселерди ондоо	127,7	148,7	25,3	24,5
Мейманканалар жана ресторандар	12,4	29,1	2,5	4,8
Транспорт жана байланыш	35	54,1	7,0	8,9
Финансылык ишмердик	6,1	10,1	1,2	1,7
Кыймылсыз мүлк операциялары, ижара жана керектөөчүлөргө тейлөө көрсөтүү	11,6	18,3	2,3	3,0
Мамлекеттик башкаруу	41,8	40,3	8,3	6,6
Билим берүү	50,4	52,3	10,0	8,6
Саламаттыкты сактоо жана социалдык тейлөөлөрдү көрсөтүү	37,1	30,7	7,2	5,1
Коммуналдык, социалдык жана жеке тейлөөлөрдү көрсөтүү	26,6	41,6	5,3	6,9
Үй чарбаны жүргүзүү боюнча тейлөө көрсөтүү	2,4	9,8	0,5	1,6
Экстерриториялык уюмдардын ишмердиги	0,5	0,3	0,1	0,0
Бөлүнбөгөн жана так эмес көрсөтүлгөн ишмердиктин түрлөрү	2,1	-	0,4	-

6.2. таблицасынын уландысы
(миң адам)

	1999	2009	Жыйынтыгына карата пайыз менен	
			1999	2009
Айылдык калк	**1213,7**	**1479,1**	**100**	**100**
анын ичинде:				
Айыл чарбасы, аңчылык жана токой чарбасы	913,7	937,3	75,3	63,3
Балык уулоочулук, балык өстүрүүчүлүк	0,2	0,2	0,0	0,0
Тоо-кендерин казуу өнөр жайы	2,0	5,2	0,2	0,3
Иштетүү өнөр жайы	32,1	52,0	2,6	3,6
Электр энергиясын, газ менен суну өндүрүү жана бөлүштүрүү	10,2	10,6	0,8	0,7
Курулуш	12,9	86,6	1,1	5,9
Соода, автомобилдерди, турмуш-тиричилик буюмдарды жана жеке керектелүүчү нерселерди ондоо	44,5	125,9	3,7	8,5
Мейманканалар жана ресторандар	5,4	27,8	0,4	1,9
Транспорт жана байланыш	21,2	37,7	1,7	2,5
Финансылык ишмердик	1,8	4,1	0,1	0,3
Кыймылсыз мүлк операциялары, ижара жана керектөөчүлөргө тейлөө көрсөтүү	4,8	11,6	0,4	0,8
Мамлекеттик башкаруу	28,7	32,0	2,4	2,2
Билим берүү	77,2	77,7	6,4	5,2
Саламаттыкты сактоо жана социалдык тейлөөлөрдү көрсөтүү	40,7	31,0	3,4	2,1
Коммуналдык, социалдык жана жеке тейлөөлөрдү көрсөтүү	14,3	24,6	1,2	1,7
Үй чарбаны жүргүзүү боюнча тейлөө көрсөтүү	2,4	14,5	0,2	1,0
Экстерриториялык уюмдардын ишмердиги	-	0,3	-	0,0
Бөлүнбөгөн жана так эмес көрсөтүлгөн ишмердиктин түрлөрү	1,6	-	0,1	-

7-таблица. Жынысы жана никелик абалы боюнча 15 жаш жана андан улуу курактагы калк

7.1. 2009-ж. жынысы жана никелик абалы боюнча 15 жаш жана андан улуу курактагы туруктуу калктын саны

(миң адам)

	Эркектер			Аялдар		
	бардыгы	анын ичинде		бардыгы	анын ичинде	
		шаардык калк	айылдык калк		шаардык калк	айылдык калк
15 жаш жана андан улуу курактагы калк	**1818,2**	**625,5**	**1192,7**	**1920,0**	**734,0**	**1186,0**
анын ичинде:						
эч качан никеге турган эмес	659,2	236,8	422,4	495,0	217,6	277,4
никеде тургандар:	1042,5	340,4	702,1	1054,5	349,4	705,1
катталган никеде	968,5	310,3	658,2	975,9	316,3	659,6
катталбаган никеде	74,0	30,1	43,9	78,6	33,1	45,5
жесирлер	39,7	14,8	24,9	207,4	81,2	126,2
ажырашкандар жана бирге жашабагандар	76,8	33,5	43,3	163,1	85,8	77,3

7.2. 1999-2009-жж. жынысы жана никелик абалы боюнча 15 жаш жана андан улуу курактагы туруктуу калктын саны

(жыйынтыгына карата пайыз менен)

	Эркектер			Аялдар		
	бардыгы	анын ичинде		бардыгы	анын ичинде	
		шаардык калк	айылдык калк		шаардык калк	айылдык калк
			1999			
15 жаш жана андан улуу курактагы калк	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**
анын ичинде:						
эч качан никеге турган эмес	31,4	32,8	30,6	21,2	24,7	18,8
никеде тургандар:	62,5	59,4	64,3	59,0	51,8	63,8
катталган никеде	57,8	54,1	60,0	54,4	47,0	59,4
катталбаган никеде	4,7	5,3	4,3	4,6	4,8	4,4
жесирлер	2,2	2,4	2,1	11,9	12,2	11,7
ажырашкандар жана бирге жашабагандар	3,9	5,4	3,0	7,9	11,3	5,7
			2009			
15 жаш жана андан улуу курактагы калк	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**
анын ичинде:						
эч качан никеге турган эмес	36,3	37,9	35,4	25,8	29,6	23,4
никеде тургандар:	57,3	54,4	58,9	54,9	47,6	59,5
катталган никеде	53,2	49,6	55,2	50,8	43,1	55,6
катталбаган никеде	4,1	4,8	3,7	4,1	4,5	3,9
жесирлер	2,2	2,4	2,1	10,8	11,1	10,6
ажырашкандар жана бирге жашабагандар	4,2	5,3	3,6	8,5	11,7	6,5

8-таблица. Үй чарбалар жана үй-бүлөлөр

8.1. Аймактар боюнча шаар жана айыл жерлериндеги үй чарбалардын саны[1]

	Үй чарбалардын саны, миң бирдик	анын ичинде үй чарба мүчөлөрүнүн саны, миң адам	Үй чарбанын орточо өлчөмү, адам	
			1999	2009
Кыргыз Республикасы	**1145,8**	**5328,3**	**4,3**	**4,6**
Шаардык калк	473,4	1808,7	3,5	3,8
Айылдык калк	672,4	3519,6	4,9	5,2
Баткен облусу	**80,1**	**425,9**	**4,8**	**5,3**
Шаардык калк	23,0	102,2	3,8	4,5
Айылдык калк	57,1	323,7	5,1	5,7
Жалал-Абад облусу	**186,4**	**1007,4**	**5,0**	**5,4**
Шаардык калк	51,9	223,6	3,9	4,3
Айылдык калк	134,5	783,8	5,5	5,8
Ысык-Көл облусу	**103,2**	**435,3**	**4,2**	**4,2**
Шаардык калк	35,4	124,4	3,6	3,5
Айылдык калк	67,8	310,9	4,5	4,6
Нарын облусу	**51,1**	**256,9**	**5,0**	**5,0**
Шаардык калк	9,0	38,5	4,4	4,3
Айылдык калк	42,1	218,4	5,1	5,2
Ош облусу	**187,9**	**1102,3**	**5,5**	**5,9**
Шаардык калк	15,3	87,5	4,4	5,7
Айылдык калк	172,6	1014,8	5,6	5,9
Талас облусу	**44,2**	**225,8**	**4,9**	**5,1**
Шаардык калк	8,4	33,7	3,8	4,0
Айылдык калк	35,8	192,1	5,2	5,4
Чүй облусу	**206,3**	**792,0**	**3,6**	**3,8**
Шаардык калк	48,5	143,0	3,0	2,9
Айылдык калк	157,8	649,0	3,9	4,1
Бишкек ш.	**229,1**	**826,7**	**3,3**	**3,6**
Шаардык калк	228,4	823,1	3,3	3,6
Айылдык калк	0,7	3,6	4,6	5,0
Ош ш.	**57,5**	**256,0**	**3,9**	**4,5**
Шаардык калк	53,5	232,7	3,8	4,4
Айылдык калк	4,0	23,3	5,4	5,9

[1] Калктын айрым топтору үчүн багытталган институционалдык мекемелерде жашаган үй чарбаларды эсепке албаганда.

8.2. Аймактар боюнча шаар жана айыл жериндеги үй-бүлөлөрдүн саны

	Үй-бүлөлөрдүн саны, миң бирдик	анын ичинде үй-бүлө мүчөлөрү, миң адам	Үй-бүлөнүн орточо өлчөмү, адам	
			1999	2009
Кыргыз Республикасы	**1027,4**	**5108,2**	**4,7**	**5,0**
Шаардык калк	391,8	1647,4	4,0	4,2
Айылдык калк	635,6	3460,8	5,2	5,4
Баткен облусу	**74,9**	**414,7**	**5,1**	**5,5**
Шаардык калк	19,7	94,3	4,4	4,8
Айылдык калк	55,2	320,4	5,3	5,8
Жалал-Абад облусу	**174,9**	**980,2**	**5,3**	**5,6**
Шаардык калк	44,0	205,1	4,4	4,7
Айылдык калк	130,	775,1	5,6	5,9
Ысык-Көл облусу	**92,4**	**421,7**	**4,5**	**4,6**
Шаардык калк	29,5	116,4	4,0	4,0
Айылдык калк	62,9	305,3	4,8	4,9
Нарын облусу	**49,2**	**254,1**	**5,1**	**5,2**
Шаардык калк	8,4	37,6	4,8	4,5
Айылдык калк	40,8	216,5	5,2	5,3
Ош облусу	**182,1**	**1088,6**	**5,7**	**6,0**
Шаардык калк	14,6	85,6	4,7	5,9
Айылдык калк	167,5	1003,0	5,8	6,0
Талас облусу	**42,2**	**222,2**	**5,1**	**5,3**
Шаардык калк	7,5	31,9	4,2	4,3
Айылдык калк	34,7	190,3	5,3	5,5
Чүй облусу	**176,3**	**754,8**	**4,1**	**4,3**
Шаардык калк	37,3	131,0	3,5	3,5
Айылдык калк	139,0	623,8	4,2	4,5
Бишкек ш.	**186,4**	**737,1**	**3,8**	**4,0**
Шаардык калк	185,7	733,6	3,8	3,9
Айылдык калк	0,7	3,5	5,0	5,2
Ош ш.	**49,0**	**234,8**	**4,6**	**4,8**
Шаардык калк	45,1	211,9	4,5	4,7
Айылдык калк	3,9	22,9	5,6	5,9

9-таблица. 2009-ж. калктын турак жай бирдиктери жана турак жай шарттары

9.1. Типтери боюнча турак жайлардын саны[1]

	Бардыгы, миң бирдик	анын ичинде		Жалпы пайдалуу аянты млн. чарчы м
		туруктуу жашоо үчүн ээлеген	ээлеген эмес	
Бардыгы	**1183,0**	**1111,1**	**71,9**	**85,2**
жеке менчик турак үй	889,2	841,7	47,5	70,4
жеке менчик турак үйдүн бир бөлүгү	12,5	11,8	0,7	0,6
өзүнчө квартира	255,3	232,8	22,5	13,3
жалпы (коммуналдык) квартира	9,4	8,7	0,7	0,4
бөлмө же жатаканадагы квартира	13,5	13,0	0,5	0,3
башка турак жай (убактылуу турак жай кошо)	3,1	3,1	-	0,2
Мындан сырткары:				
мейманкана	0,4	0,4	-	-
дача үйү	1,9	1,9	-	0,1
жашоо үчүн ылайыкталган башка турак эмес жайлар	1,2	1,2	-	-

[1] Жашоо үчүн калктын айрым топторуна багытталган институционалдык мекемелердеги имараттарды эсепке албаганда.

9.2. Адаттагы турак жайлардын абалы

	Бардыгы, миң бирдик	анын ичинен жайгашкандары	
		бүтө элек үйдүн курулушунда	бузулган үйдүн курулушунда
Бардыгы	**1166,4**	**1,07**	**2,50**
жеке менчик турак үй	889,2	1,00	1,70
жеке менчик турак үйдүн бир бөлүгү	12,5	0,05	0,20
өзүнчө квартира	255,3	0,02	0,60
жалпы (коммуналдык) квартира	9,4	-	-

9.3: Ээлеген турак жайлардын типтери боюнча үй чарбалары[1]

	Бардыгы, миң бирдик	анын ичинде жашагандар		Үй чарбаларды турак жайдын түрү боюнча бөлүштүрүү, пайыз менен		
		шаар жеринде	айыл жеринде	бардыгы	шаар жеринде	айыл жеринде
Бардык үй чарбалары	**1145,8**	**473,4**	**672,4**	**100**	**100**	**100**
Турак жайдын тибин көрсөткөн үй чарбалардын саны	**1142,6**	**472,3**	**670,3**	**99,7**	**99,8**	**99,7**
анын ичинде жашап жаткандар:						
жеке менчик турак үйлрдө	865,1	229,4	635,7	75,5	48,5	94,5
жеке менчик турак үйдүн бир бөлүгүндө	12,1	9,4	2,7	1,0	2,0	0,4
өзүнчө квартирада	237,2	208,5	28,7	20,7	44,0	4,3
жалпы (коммуналдык) квартирада	8,8	7,3	1,5	0,8	1,6	0,2
бөлмө же жатаканадагы квартирада	16,2	15,6	0,6	1,4	3,3	0,1
башка турак жайларда (убактылуу турак жай кошо)	3,2	2,1	1,1	0,3	0,4	0,2
Мындан сырткары жашашат:						
мейманкананын бөлмөлөрүндө	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
дача үйлөрүндө	1,9	0,4	1,5	0,2	0,1	0,2
жашоо үчүн ылайыкталган башка турак эмес үйлөрдө	1,2	0,6	0,6	0,1	0,1	0,1
Турак жайды, турак жайдын тиби жок экендигин көрсөткөн үй чарбалардын саны	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

[1]Калктын айрым топторунун жашоосу үчүн багытталган институционалдык мекемелерде жашаган үй чарбаларды эсепке албаганда.

V. Методологиялык принциптер

Кыргыз Республикасынын Президентинин 2005-жылдын 29-декабрындагы №661 «Кыргыз Республикасында 2009-жылы эл жана турак жай фондун каттоону ткрүү жөнүндө» Жарлыгына ылайык Кыргызстандын аймагында бир эле убакта 2009-жылдын 24-мартынан 2-апрелге чейин эл жана турак жай фондун каттоо атайын окутулган каттоочулар (санакчылар) аркылуу өткөрүлдү. Биринчи жолу Кыргыз Республикасында 2009-жылы бир эле убакта калкты эсепке алуу менен бирге турак жай фонду боюнча сандык жана сапаттык көрсөткүчтөр эсепке алынды.

Каттоонун мыйзам чыгаруучу базасын бекемдөө максатында 2008-жылдын мартында Кыргыз Республикасынын «Эл каттоо жана турак жай фондун каттоо жөнүндө» жаңы Мыйзам кабыл алынды, анда эл каттоо биздин өлкбүздө 10 жылда бир жолу мөөнтү дүйнөлүк эл каттоонун кезектеги раундуна ылайык келген мөөнөттө өткөрүлө тургандыгы белгиленди. БУУнун Генералдык Ассамблеясы кезектеги рауннддун мөөнөтү катары 2010-жылды аныктады.

Каттоонун методологиялык негизи КР Улстаткому тарабынан эл аралык эрежелерди жана стандарттарды эсепке алуу менен иштелип чыкты, тийиштүү эл аралык уюмдар (ЮНФПА, КМШнын Мамлекеттер аралык статистикалык комитети) тарабынан экспертизадан өтүп, жогору бааланды.

Биринчи жолу биздин өлкөдө каттоо документациялары (каттоо барактары) Кыргыз Республикасынын өкмөтү - каттоо жөнүндө статистикалык информациянын негизги пайдалануучусу тарабынан бекитилди.

2009-жылдагы эл жана турак жай фондун каттоо программасы

2009-жылдагы эл жана турак жай фондун каттоонун жүрүшүндө каттоо барактарынын 3 формасы пайдаланылды:

- 1-форма «Каттоо барагы – Турак жайда жашоочулардын тизмеси»;
- 2-форма «Каттоо барагы - Эл»;
- 3-форма «Каттоо барагы – Турак жай фонду».

Каттоо барактары жооп берип жаткан адамдын каалоосу боюнча кыргыз жана орус тилдеринде толтурулду.

2-формага «Каттоо барагы – Эл» жооп берип жаткан бир эле адам жөнүндө маалыматтар түшүрүлдү.

Каттоонун методу

Мурдагы каттоолордой эле, 2009-жылдагы эл жана турак жай фондун каттоодо калкты суроо ыкмасы пайдаланылды.

Турак жайда жашоочулардын тизмесине жана каттоо барактарына жазуулар паспортто катталуунун бар болгондугуна жана анын түрүнө (туруктуу жана убактылуулугуна) карабастан, ошондой эле, бул же башка жердеги турак аянтына болгон укугуна карабастан жана эч кандай документ талап кылынбай катталды.

Жооп берип жаткан адам өз убактысынын көбүн кайсы жайда - калктуу пункт, үй, квартира, жатакана ж.б. өткөрсө, ошол жай, эреже катары, туруктуу жашаган жери болуп саналат. Ар бир турак үйдө туруктуу (адаттагы) жашаган адамдардын бардыгы, каттоо учурунда убактылуу жок адамдар кошо, ошондой эле бул үйдө убактылуу болуп, бирок туруктуу (адатта) жашаган жери башка жер эсептелсе да катталат. өлкөнүн калкын толук камтууну камсыз кылуу максатында эл жана турак жай фондун каттоо мезгилинде Бишкек жана Ош шаарларында стационардык каттоо участоктору (окуу жайларында жана чоң базарлардагы ачык участоктор) уюштурулду, мында ким болбосун, өз эрки менен келип өзү жана өзүнүн үй чарба мүчөлөрү жөнүндө керектүү маалыматтарды берүүгө шарт түзүлдү.

Каттоо мезгили

Эл жана турак жай фондун каттоо өлкөнүн бүт аймагында бир учурда 2009-жылдын 24-мартында 00.00 сааттагы абалы боюнча 2009-жылдын 24-мартынан 2-апрелине чейинки мезгилде өткөрүлдү, бул учур «калкты эсепке алуу учуру» деп аныкталды. Жазуулар элди эсепке алуу учурундагы абалы боюнча жүргүзүлүп, 2009-жылдын 24-мартындагы 00 саатка карата калыптанган калктын иш жүзүндгү абалын чагылдырды. Мындай учурду аныктоо зарылдыгы төрөттүүлүк, өлүү, никелешүү, жашаган жерлерин алмаштыруу өңдүү себептерден улам калктын санынын жана демографиялык мүнөздөмөлөрүнүн тынымсыз өзгөрүлүп турушуна байланыштуу болду.

Катталган калктын категориялары

Кыргыз Республикасынын «Эл жана турак жай фондун каттоо жөнүндө» Мыйзамына жана методологиялык жоболоруна ылайык, каттоо документациясына жазуулар паспортто катталуунун бар же жок болгондугуна жана анын түрүнө карабастан, ошондой эле, турак аянтына болгон укугуна карабастан жана эч кандай документ көрсөтүлбөй, адамдар иш жүзүндө жашап жаткан жери боюнча жазуу түрүндөгү билдирүүлөрдүн, же оозеки айтылган сөздөрүнүн негизинде жүргүзүлдү.

Методологиялык жоболорго ылайык, каттоо учурунда өзүнүн туруктуу жашаган жеринен башка жерде болуп калган адамды каттоо, каттоо барагына өзүнүн туруктуу жашаган жеринде убактылуу жок болгондогу белгиси менен, ал эми убактылуу жашап жаткан жеринде убактылуу жашап жаткандыгы жүнүндө белги менен жүргүзүлдү.

Өткөрүлгөн каттоонун милдети – «Каттоо учурунда Кыргызстандын калкынын саны канча?» деген суроого жооп берүү:

- жок болгон убактысы жана себеби сөзсүз көрсөтүлүп, убактылуу жок адамдарды эсепке алуу менен бирге Кыргыз Республикасынын аймагында туруктуу жашаган жарандарды тактоо;
- Кыргыз Республикасынын аймагында туруктуу жашаган, же убактылуу жүргөн, бирок жарандыгы жок адамдар жана чет өлкөлүк жарандар (студенттер, эмгек мигранттар ж.б.) (буга Кыргыз Республикасындагы чет өлкөлөрдүн өкүлчүлүктөрүндө, эл аралык уюмдардын өкүлчүлүктөрүндө иштеген чет өлкөлүк жарандар жана алар менен чогуу жашаган үй чарба мүчөлөрү кирбейт).

Жарандардын айрым категорияларын каттоо тартиби:

- чет өлкгө убактылуу жумушка, кызматтык иш сапарына, окууга, туугандарына жана тааныштарына конокко, эс алууга ж.б.у.с. кетишкен адамдар калкты эсепке алуу учурунда кеткен мөөнөтүнө карабастан Кыргыз Республикасындагы туруктуу жашаган жери боюнча убактылуу жок болгондугу белгиси менен катталышты;
- бул турак жайда туруктуу жашаган жана жумушка Кыргыз Республикасынын чегинен сырткары 1 жылдык мөөнткө же андан ашык убакка кеткендер, бирок кайра кайтып келүүнү пландаштырган адамдар, өздрүнүн Кыргыз Республикасындагы туруктуу жашаган жерлери боюнча убактылуу жок болгондугу тууралуу белги менен катталышты;
- жогорку окуу жайларынын, колледждердин студенттери, кесиптик-техникалык билим берүүнүн, мектептердин окуучулары окууга Кыргыз Республикасынын башка калктуу пункттарынан келгендер, ата-энелеринин үй чарбаларында эмес, окуган орду боюнча катталышты;
- кыска мөөнтөтгү аскер кызматкерлери (окуу боюнча чакырылгандардан жана атайын чогулууга чакырылгандардан башкалары), жабык аймакта жашагандар (казармаларда) аскердик бөлүктүн турган жери боюнча катталышты. Жабык аймактан сырткары жашаган аскер кызматындагылар тиешелүү каттоо участокторунда жалпы негизде каттоочулар тарабынан катталышты;
- эркинен ажыратылган жерлерде жүргөн адамдар, мекемелердин турган жерлери боюнча каттоодон өтүшүп, үйлөрүндө катталган жок;
- Кыргыз Республикасынын жарандары, Кыргыз Республикасынын чет өлкөдө дипломатиялык, соода жана башка өкүлчүлүктөрүндө иштегендер жана ошондой эле алар

менен чогуу жашаган үй чарба мүчөлөрү Кыргыз Республикасынын Тышкы иштер министрлиги тарабынан катталды, ал эми алардын Кыргыз Республикасындагы туруктуу жашаган жери боюнча аларга каттоо барактары түзүлгөн жок;

- оорукана, санаторий, мейманкана жана мекемелерде убактылуу жашагандар, убактылуу жашап жаткандыгы тууралуу белги менен катталышты, ошондой эле ал жерде туруктуу жашагандар жана башка туруктуу жашаган жери жоктор да каттоодон өтүштү;

- Кыргыз Республикасында туруктуу жашаган чет өлкөлүк жарандар (б.а. башка мамлекеттин жарандыгы бар адамдар) жана жарандыгы жок адамдар жашаган жерлери боюнча жалпы тартипте катталышты. Жалпы тартипте ошондой эле Кыргыз Республикасына туруктуу жашоо үчүн келишкен, бирок жашаганга уруксаат ала элек, визасы жок чет өлкөлүк жарандар жана жарандыгы жок адамдар (качкындар кошо) катталышты;

- туруктуу жашаган жери жок адамдар, кайсы жерден каттоого туш келсе, ошол жерден өтүштү (мисалы, үйү жок адамдар, бир жерден башка жерге көчүп жүргөн адамдар);

- каттоодон ошондой эле Кыргыз Республикасынын аймагында убактылуу жүрүшкөн жана чет өлкөдө туруктуу жашаган, Кыргыз Республикасына жумушка, окууга же башка максат менен келгендер да өтүштү;

- дипломатиялык, консулдук, соода жана башка чет өлкөлүк өкүлчүлүктөрдө иштеген чет өлкөлүк жарандар жана алардын үй-бүлө мүчөлөрү, чет өлкөлүк аскердик контингент, ошондой эле чет өлкөлүк корреспонденттер, элди эсепке алуу учурунда (2009-жылдын 24-мартынын 00 саатында) Кыргыз Республикасынын аймагында болгондор катталган жок.

Контролдук иш чаралар

Эл жана турак жай фондун каттоо мезгилинде жана андан кийин толук камтууну камсыз кылуу, айрым адамдарды жазбай калуу же кайрадан кайталап жазып коюуну болтурбоо максатында контролдук иш чаралар жүргүзүлдү. Каттоо учурунда катталып жаткан үй чарбасында болгон адамдарга, бирок туруктуу жашаган жери башка жакта болуп калса (каттоо кызматкерлерине ал жөнүндө маалымат берчү эч кимиси болбосо), «Эскертүүчү кат» түзүлүп, туруктуу жашаган жеринин дареги боюнча текшерүүгө жиберилди.

Эл жана турак жай фондун каттоо аяктаары менен үч күндүн аралыгында, 2009-жылдын 3-апрелинен 5-апрелине чейин толук камтууну жана эл жана турак жай фондун каттоонун тууралыгын текшерүү үчүн контролдук тандалма кыдыруу жүргүзүлдү. Контролдук кыдыруу бардык каттоо участокторундагы ар бир онунчу үй чарбасына (10%) жүргүзүлдү. Эл жана турак жай фондун каттоонун жүрүшүндө калтырылып кеткен жана контролдук кыдыруу убагында табылган адамдар каттоо барактарына киргизилди, ал эми туура эмес жазылган адамдар алынып салынды.

VI. Шарттуу белгилер жана кабыл алынган кыскартуулар

1. **Шарттуу белгилер**:

0,0 - анча чоң эмес өлчөм
"-" маалымат жок

2. **Кабыл алынган кыскартуулар:**

ш.	- шаар
ш-ча	- шаарча
шаар кеңеши	- тиешелүү шаардын жана ага баш ийген шаарчалар жана айылдык калктуу пункттар жөнүндө маалыматтарды камтыган шаардык кеңеш
РБ	- райондук борбор
А	- айылдык калктуу пункт (айыл)
КР Улстатком	- Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети
БУУ	- Бириккен Улуттар Уюму
ЮНФПА	- БУУнун Калк Фондусу
КМШ	- Көз карандысыз Мамлекеттердин Шериктештиги
DFID	- Улуу Британиянын Кыргыз Республикасындагы Эл аралык кызматташтык боюнча департаменти
ААБОТ МК	-«Кыргыз Республикасынын администрациялык-аймактык бөлүнүшүнүн объектилерин жана аймактык бирдиктерин белгилөө тутуму» мамлекеттик классификатору (ААБОТ МК)

Жыйынтыктын кошулган суммалардан бир аз айырмасы, алардын тегеректелиши менен түшүндүрүлөт.